

Gender akční plan Opčine Žepče 2025. – 2027.

Žepče, 2025.

Sadržaj

1	Uvod	1
2	Metodologija	1
3	Globalni ciljevi održivog razvoja do 2030. godine	2
4	Pravni okvir za izradu Gender akcionog plana Općine Žepče	3
4.1	Ustavne odredbe	3
4.2	Zakon o ravnopravnosti spolova BiH.....	4
4.3	Propisi lokalnog nivoa	4
5	Institucionalni mehanizam za ravnopravnost spolova Općine Žepče.....	5
6	Profil općine Žepče.....	5
6.1	Zemljopisne karakteristike	5
6.2	Ekonomski profil Općine Žepče	6
7	Rodno odgovorna analiza proračuna/budžeta Općine Žepče	8
7.1	Uvod.....	8
7.2	Rodno odgovorno budžetiranje - principi.....	8
7.3	Proračun/Budžet općine Žepče – ROB situaciona analiza.....	9
7.3.1	Transfer pojedincima – pomoć pri samozapošljavanju	9
7.3.2	Transferi za sport.....	10
7.3.3	Transferi za stipendiranje učenika/ica generacije	10
7.3.4	Transferi neprofitnim organizacijama i pojedincima.....	11
7.3.5	Transferi za mlade - realizacija projekata omladinske politike	12
7.3.6	Transfer za realizaciju projekata po planu razvoja socijalne zaštite	12
7.3.6.1.	Transferi za JU Centar za socijalni rad – korisnici stalne i povremene socijalne pomoći. 12	
7.3.7	Program podrške majkama porodiljama i obitelji sa više djece	13
7.3.8	Program podrške marginaliziranim grupama	15
7.3.9	Transfer za poljoprivredu i subvencije u poljoprivredi	15
8	Stanje ravnopravnosti spolova u Općini Žepče.....	16
8.1	Stanovništvo.....	16
8.2	Obrazovanje	18
8.2.1	Predškolsko obrazovanje	19
8.2.2	Osnovno obrazovanje	19
8.2.3	Srednje obrazovanje	19
8.3	Visoko obrazovanje	20
8.4	Tržište rada	21
8.4.1	Nezaposlenost.....	21
8.4.2	Zaposlenost.....	22
8.5	Javni i politički život.....	23
8.6	Zdravstvena zaštita.....	24
8.7	Sigurnost	24
9	Osvrt na istraživanje o položaju žene u općini Žepče	26
10	Struktura Gender akcionog plana Općine Žepče	31
11	Programi, projekti i mjere Gender akcionog plana	33
12	Monitoring i evaluacija Gender akcionog plana	53
13	Osnovni pojmovi i definicije ravnopravnosti spolova	53
14	Obrazloženje.....	55
14.1	Pravni osnov.....	55
14.2	Razlozi donošenja Gender akcionog plana Općine Žepče	55
14.3	Financijska sredstva	55

1 Uvod

Gender akcioni plan (GAP) Općine Žepče je strateško-planski dokument koji svojom implementacijom potiče budući rast i razvoj zajednice, te unaprjeđuje ravnopravnost spolova u zajednici. Gender akcioni plan Općine Žepče se odnosi na period od 2025. do 2027. godini.

Gender akcioni plan je izrađen kao okvir za poticanje lokalnih snaga, ali i kao odgovor na izazove budućeg razvoja Općine i sveukupnog života u njoj, promatrano s aspekta ravnopravnosti spolova. Kao takav, Gender akcioni plan je usuglašen s odgovarajućim strateškim dokumentima i politikama koje se odnose na tematiku rodne ravnopravnosti i lokalnog razvoja, i to prije svega sa Zakonom o ravnopravnosti spolova Bosne i Hercegovine, Gender akcionim planom Bosne i Hercegovine, Strategijom razvoja općine Žepče, kao i s drugim strategijama na državnoj, entitetskoj i kantonalnoj razini.

Prvi Gender akcioni plan Općine Žepče usvojen je 2012. godine, a izrađen je u okviru programa "Lokaliziranje gendera u Federaciji Bosne i Hercegovine", zajedničke inicijative Gender Centra Federacije Bosne i Hercegovine i Nizozemske organizacije za razvoj (SNV), a koja se provodila uz finansijsku podršku UN WOMEN Fonda za ravnopravnost spolova. Prvi GAP donesen je za period 2012. – 2014. godinu. Na njegovoj izradi radili su Razvojna agencija Žepče i Gender radna grupa općine Žepče koju je imenovao načelnik¹ općine, a uz punu participaciju predstavnica i predstavnika javnog, privatnog i nevladinog sektora.

Gender akcioni plan strukturalno obuhvata rodno osjetljivu socio-ekonomsku analizu općine Žepče kao i set prioritarnih mjera i projekata koje je neophodno poduzeti da se otklone ili barem smanje problemi i nejednakosti uočene kroz gender senzitivnu situacionu analizu. Također, u budućnosti predstavlja osnovu za izradu drugih planova i programa u pojedinim sektorima, prilagođavanje postojećih planskih dokumenata, te kreiranje podloge za praćenje napretka i ohrabivanje suradnje i dogovora u planiranju između različitih razina vlasti i društveno-ekonomskih partnera.

Preduvjet kvalitetne i pravovremene implementacije Gender akcionog plana jeste prepoznavanje njegovog značaja od strane sveukupne lokalne zajednice i viših razina vlasti, ali i uspostava Akcionog plana sa predviđenim mehanizmima za njegovu implementaciju, izvještavanje, ažuriranje i sveukupnu operacionalizaciju, a što je zadatak koji Općini, ali i svim drugim akterima u lokalnoj zajednici, predstoji u narednom periodu.

Izrada ovog dokumenta je u skladu sa Zakonom o razvojnom planiranju i upravljanju u Federaciji BiH koji je obavezan za sve razine vlasti i donositelje odluka, kao i u skladu sa Globalnim ciljevima održivog razvoja i Agende 2030 za proces strateškog planiranja u Federaciji BiH.

Savjetodavnu podršku pri izradi ovog sektorskog strateškog dokumenta, a na zahtjev Općine Žepče, je pružio Projekat Američke agencije za međunarodni razvoj Pomoći lokalnoj upravi (USAID/LGAA).²

2 Metodologija

Za izradu Gender akcionog plana Općine Žepče zadužena je Razvojna agencija Žepče. Općinski načelnik je odlukom broj 01/1-04-830/24 od 08.07.2024. imenovao Gender radnu grupu Općine

¹ Smatra se da se svi izrazi, upotrebljeni i u muškom i u ženskom gramatičkom rodu u ovom dokumentu odnose, bez diskriminacije, i na žene.

² Stavovi i mišljenja izražena u ovom dokumentu ne odražavaju nužno stavove USAID-a ili Vlade Sjedinjenih Američkih Država.

Žepče u čiji sastav ulaze predstavnice javnog, nevladinog i privatnog sektora. Zadatak radne grupe je sudjelovanje na radionicama i sastancima i zajedničko planiranje.

Općinsko vijeće usvaja i donosi Gender akcioni plan za period 2025.-2027. godine.

Dio lokalnih akcionih planova za postizanje ravnopravnosti spolova u svim područjima su:

- Analiza stanja spolova u određenom području u skladu s oblastima Gender akcionog plana BiH (regulatorni i institucionalni okvir, ekonomija, obrazovanje, tržište rada, socijalna zaštita, zdravstvo, nasilje nad ženama).
- Plan provedbe donesenih državnih politika putem akcijskih planova za ravnopravnost spolova;
- Plan mjere za otklanjanje uočene neravnopravnosti spolova u određenome području, (realizacija mjera i aktivnosti uključuje implementatore, vrijeme realizacije, okvirni iznos sredstava i izvore financiranja, plan za monitoring i evaluaciju implementiranih projektnih aktivnosti). Akcioni plan realno je koncipiran, na osnovu realnih finansijskih mogućnosti za njegovu implementaciju.

Nakon izrade analize stanja ravnopravnosti spolova u općini Žepče dana 15.01.2024. održana je fokus grupa za direktne dionike s ciljem jasnog formuliranja prioriteta, mjera i aktivnosti Gender akcionog plana Općine Žepče 2025 – 2027.

Održana je i 30 dnevna on line Javna rasprava o nacrtu dokumenta Gender akcioni plan Općine Žepče, 2025 – 2027, sa ciljem upoznavanja šire javnosti o sadržini dokumenta kao i prikupljanje komentara i sugestija istih na dokument.

3 Globalni ciljevi održivog razvoja do 2030. godine

Rodna ravnopravnost jedan je od 17 globalnih ciljeva koji čine Program održivog razvoja do 2030. godine.³ Osnaživanje žena i promoviranje rodne ravnopravnosti je od suštinskog značaja za brže postizanje održivog razvoja. Ukidanje svih oblika diskriminacije žena i djevojčica ne samo da je osnovno ljudsko pravo, nego ima višestruki efekt na druga područja razvoja. Svrha ciljeva održivog razvoja je nadgradnja ovih rezultata i ukidanje diskriminacije žena i djevojčica.

Rodna ravnopravnost, u kontekstu ciljeva održivog razvoja, postići će se kroz postizanje podciljeva, odnosno:

- *Eliminirati sve oblike nasilja nad ženama i djevojčicama u javnoj i privatnoj sferi, uključujući trgovinu ljudima, odnosno seksualnu eksploataciju i druge oblike eksploatacije.*
- *Eliminirati sve štetne prakse kao što su dječji, rani i nasilni brakovi i obrezivanje ženskih genitalija.*
- *Prepoznati i vrednovati neplaćeno staranje i rad u domaćinstvu kroz osiguravanje javnih usluga, infrastrukture i politike socijalne zaštite, te kroz promoviranje zajedničke odgovornosti u domaćinstvu i obitelji, na način koji je prikladan u odgovarajućoj državi.*

³ Na Samitu o održivom razvoju, koji se održao 25. rujna/septembra 2015. godine, države članice Ujedinjenih nacija usvojile su Program održivog razvoja do 2030. godine, koji sadrži 17 Ciljeva održivog razvoja s ciljem iskorjenjivanja siromaštva, borbe protiv neravnopravnosti i nepravde i rješavanje pitanja klimatskih promjena do 2030. godine.

Ciljevi održivog razvoja, koji se nazivaju i Globalnim ciljevima, predstavljaju nadgradnju Milenijskih razvojnih ciljeva (MDGs) - osam ciljeva borbe protiv siromaštva koje se svijet obvezao da će postići do 2015. godine. Milenijski ciljevi, usvojeni 2000. godine, obuhvaćaju veliki broj pitanja, uključujući borbu protiv siromaštva, gladi, bolesti, neravnopravnosti polova i osiguranje vode i sanitarnih uvjeta života. Na postizanju milenijjskih ciljeva ostvaren je ogroman uspjeh, što ukazuje na značaj postojanja objedinjujućeg programa koji počiva na ciljevima i rezultatima. Usprkos uspjehu, siromaštvo nije u potpunosti iskorijenjeno. – Izvor www.undp.org

- *Osigurati da žene u potpunosti i djelotvorno sudjeluju i imaju jednake mogućnosti da sudjeluju u rukovođenju na svim razinama donošenja odluka u političkom, gospodarskom i javnom životu.*
- *Osigurati univerzalnu dostupnost spolnog i reproduktivnog zdravlja i reproduktivnih prava, kako je dogovoreno u skladu s „Programom akcije Međunarodne konferencije o stanovništvu i razvoju“ i „Pekinškom platformom za akciju“, odnosno dokumentima koji su nastali kao rezultat njihovih analitičkih konferencija.*
- *Sprovesti reforme kako bi žene dobile jednaka prava na ekonomske resurse, kao i pristup vlasništvu i kontroli nad zemljištem i ostalim oblicima svojine, financijskim uslugama, nasljedstvu i prirodnim resursima, u skladu s nacionalnim zakonima.*
- *Povećati upotrebu inovativnih tehnologija, posebno informacijske i komunikacijske tehnologije, radi promoviranja osnaživanja žena.*
- *Usvojiti i osnažiti dobre politike i izvršno zakonodavstvo za promoviranje rodne ravnopravnosti i osnaživanja svih žena i djevojčica na svim razinama.*

Gender akcioni plan Općine Žepče 2025. – 2027. je iskorak Općine Žepče u pravcu implementacije Agende 2020 i ciljeva održivog razvoja u lokalne strategije i politike te se, u svom usmjerenju, posvećuje realizaciji rodne ravnopravnosti u općini Žepče.

4 Pravni okvir za izradu Gender akcionog plana Općine Žepče

4.1 Ustavne odredbe

Ustav BiH garantira visok stupanj međunarodno priznatih ljudskih prava i osnovnih sloboda definiranih u Katalogu ljudskih prava. Ustav također definira 15 Međunarodnih sporazuma o ljudskim pravima koji će se poštivati među kojima je i Konvencija o uklanjanju svih oblika diskriminacije u odnosu na žene (1979. godine).

Konvencija o eliminaciji svih oblika diskriminacije žena (u daljem tekstu CEDAW), koju je Bosna i Hercegovina preuzela sukcesijom 01.09.1993. godine, stupila je na snagu 01.10.1993. godine. Ujedinjeni narodi (UN) kao i države članice UN imaju, u skladu s Poveljom UN, obvezu da promoviraju prava čovjeka, dostojanstvo i vrijednost čovjekove ličnosti bez ikakve diskriminacije, što uključuje i zabranu diskriminacije na osnovu spola. Države članice su obvezne poštivati i promovirati ljudska prava i slobode kao osnove ekonomskog razvoja, mira i međunarodne sigurnosti. Ove obveze je preuzela Bosna i Hercegovina kao članica UN od 22.05.1992. godine. Na razini Ujedinjenih naroda najvažniji dokumenti iz oblasti ravnopravnosti spolova je Konvencija o ukidanju svih oblika diskriminacije žena – CEDAW. Također, BiH je 07.11.2013. godine postala 6. zemlja članica Vijeća Europe koja je ratificirala Istanbulsku Konvenciju. Ovim se BiH obavezala na poduzimanje zakonodavnih i drugih mjera radi osiguranja pravnog, institucionalnog i organizacionog okvira za prevenciju nasilja nad ženama, zaštitu žrtava nasilja te kažnjavanje počinitelja nasilja.

Ustav Federacije BiH, u dijelu II. Ljudska prava i slobode, članom 2. definira osnovna ljudska prava i slobode i garantira njihovu primjenu.

Ustav Zeničko-dobojskog kantona, u dijelu II. – Ljudska prava i slobode, članom 10. obvezuje se da će Zeničko-dobojski kanton poduzeti sve potrebne mjere zaštite ljudskih prava i sloboda utvrđenih u članovima II. A. 1. do 7. i predviđenih u instrumentima u Aneksu Ustava Federacije i djeluje u skladu sa Ustavom Federacije i Ustavom ZDK.

4.2 Zakon o ravnopravnosti spolova BiH

Zakon o ravnopravnosti spolova u BiH (ZoRS BiH) donesen je 2003. (Sl.glasnik BiH 16/03), a izmijenjen i dopunjen 2009. godine (Sl.glasnik BiH 102/09), s integralnim tekstom objavljenim u Sl.glasnik BiH 32/10, čime su pravni standardi ravnopravnosti spolova, utvrđeni Konvencijom o ukidanju svih oblika diskriminacije žena, postali dio pravnog sustava BiH.

Ovaj zakon uređuje, promovira i štiti ravnopravnost spolova i zabranjuje diskriminaciju, te jamči jednake mogućnosti svim građanima/kama, kako u javnoj tako i u privatnoj sferi života.

Zakon obvezuje sva državna tijela, na svim razinama organizacije vlasti, i tijela lokalne samouprave, uključujući zakonodavnu, izvršnu i sudsku vlast, političke stranke, pravna lica s javnim ovlaštenjima, pravna lica koja su u vlasništvu ili pod kontrolom države, entiteta, kantona, grada ili općine ili nad čijim radom javni organ vrši kontrolu, da osiguraju i promoviraju ravnopravnu zastupljenost spolova u upravljanju, procesu odlučivanja i predstavljanju.

Članom 24. ZORS-a definirana je obveza osiguravanja mreže institucionalnih mehanizama za ravnopravnost spolova na svim razinama vlasti te je utvrđena obveza svih razina vlasti da aktivno djeluju za ravnopravnost spolova i otklanjanje diskriminacije na osnovu spola. Istim članom definirana je i obveza svih razina vlasti na donošenje programa i mjera radi postizanja ravnopravnosti spolova u svim oblastima.

4.3 Propisi lokalnog nivoa

Statut Općine Žepče tretira oblast ljudskih prava i sloboda, utvrđujući obvezu poštivanja istih, odnosno: „Općina će stvarati uvjete da građani s područja Općine u cjelini i na demokratski način ostvaruju sva prava i slobode utvrđene u odredbama Ustava Federacije i međunarodnim instrumentima sadržanim u Aneksu Ustava Federacije o čemu će brinuti svi općinski organi vlasti, u okviru svojih ovlasti.“

Sam Gender akcioni plan je usklađen sa pristupom Integrirane strategije razvoja Općine Žepče do 2027 godine. Vizija koja je definirana u Integriranoj strategiji Općine Žepče potvrđuje opredijeljenost Općine da osigura da je:

„Općina Žepče poduzetna zajednica obrazovanih, inovativnih i ekološki osviještenih građana, koja na optimalan način spaja tradiciju i suvremene mogućnosti, uvažavajući principe održivog razvoja i unaprijeđenja kvaliteta života i gradi temelje za odgovorno partnerstvo u razvoju centralne BiH, zajedno sa dijasporom“.

Integrirana strategija definira poseban strateški cilj 1. „Razvijeno gospodarstvo i poljoprivreda.“ u sklopu koga je definiran Program razvoja poduzetništva i MSP a kojim je planirana podrška ženskom poduzetništvu. Drugi strateški cilj „Unaprijeđena kvaliteta života i sigurnost građana“, čiji sektorski cilj „Unaprijeđena zdravstvena i socijalna sigurnost građana“ predviđa program 2.1.1. Program unaprijeđena socijalne sigurnosti u sklopu koga je posebno definirana izrada Gender akcionog plana Općine Žepče kao samostalna mjera u pravcu ostvarenja ovog strateškog cilja.

5 Institucionalni mehanizam za ravnopravnost spolova Općine Žepče

Ravnopravnost spolova obveza je svih razina vlasti. U okviru svoje nadležnosti, svaki nivo vlasti je dužan implementirati odredbe Zakona o ravnopravnosti spolova, shodno članu 20. stav 1 ZORS-a.⁴

U Općini Žepče, **Općinsko vijeće**, kao najviši organ zakonodavne vlasti, dužno je prilikom izrade propisa, nužno voditi računa u implementiranju odredbi Zakona o ravnopravnosti spolova. U tom smislu, imenovana je Komisija za ravnopravnost spolova koja broji pet članova, od čega četiri ženska i jednog muškog člana.

U skladu sa svojom nadležnosti, Komisija za ravnopravnost spolova predstavlja institucionalni mehanizam za ravnopravnost spolova Općinskog vijeća koja ima nadležnosti predviđene članom 24. Zakona o ravnopravnosti spolova u BiH. Pored općih nadležnosti u pogledu promocije i zaštite ljudskih prava i sloboda, Komisija je izričito nadležna za praćenje i promoviranje ravnopravne zastupljenosti spolova na nivou lokalne zajednice, kao i ostvarivanje suradnje sa nevladinim organizacijama koje se bave pitanjem ravnopravnosti spolova i suradnje sa Gender centrima odnosno Gender Centrom Vlade Federacije Bosne i Hercegovine i Agencijom za ravnopravnost spolova Bosne i Hercegovine.

Kada je u pitanju izvršna vlast u Općini Žepče, nije definiran institucionalni mehanizam za ravnopravnost spolova. Usprkos tome **Općinski načelnik i službe**, u okviru svoje nadležnosti implementiraju odredbe Zakona o ravnopravnosti spolova posebno u segmentu utroška proračunskih/budžetskih sredstava, korištenja rodno osjetljivog jezika, vođenja statističkih evidencija raspoređenih po spolu. U općinskoj administraciji u Općini Žepče zaposleno je 75 % žena od ukupnog broja zaposlenika, što je jedan od najvećih postotaka u FBiH⁵.

Javne ustanove i institucije poštuju odredbe Zakona o ravnopravnosti spolova u kontekstu vođenja statističkih evidencija raspoređenih po spolu, iako postoji prostor za poboljšanje.

Razvojna agencija Žepče, kreira politike i implementira razvojne projekte u lokalnoj zajednici, i tako vodi računa o ravnopravnosti spolova. Također, radi na izradi strateških dokumenata koji su važni za Općinu Žepče, koji uključuje i izradu Gender akcionog plana općine Žepče.

6 PROFIL OPĆINE ŽEPČE

6.1 Zemljopisne karakteristike

Općina Žepče je smještena u srednjoj Bosni, na putnoj komunikaciji M-17, na sredini puta između Zenice i Doboja. Površina Općine je 282 km². Broj stanovnika 30 219 stanovnika što predstavlja 8,3% stanovništva Zeničko – Dobojskog kantona, odnosno 1,36% stanovništva Federacije Bosne i Hercegovine. U ukupnoj strukturi stanovnika je 15 335 muškaraca i 14 884 žena. Stanovništvo čini 17.801 Hrvat, 11.727 Bošnjak i 501 Srbin.

⁴ „Državna tijela na svim nivoima organizacije vlasti, i tijela lokalne samouprave, uključujući zakonodavnu, izvršnu i sudsku vlast, političke stranke, pravna lica s javnim ovlaštenjima, pravna lica koja su u vlasništvu ili pod kontrolom države, entiteta, kantona, grada ili općine ili nad čijim radom javni organ vrši kontrolu, osigurati će i promovirati ravnopravnu zastupljenost spolova u upravljanju, procesu odlučivanja i predstavljanju. Ova obveza postoji i za sve ovlaštene predlagače prilikom izbora predstavnika i delegacija u međunarodnim organizacijama i tijelima.“

⁵ Socioekonomski pokazatelji po općinama FBiH, 2023, Federalni zavod za programiranje razvoja.

Općina Žepče je pretežno ruralna sredina sastavljena od 48 mjesnih zajednica.

Kroz Žepče prolazi magistralni put Sarajevo - Zenica - Doboj - Bosanski Brod - Slavonski Brod, te željeznička pruga Ploče – Sarajevo – Zenica - Doboj - Modriča - Bosanski Šamac. Kroz Općinu prolazi trasa autoceste na koridoru VC koji će biti nova pokretačka snaga razvoja kako gospodarstva tako i ostalih društvenih segmenata Općine Žepče.

Grad Žepče nalazi se između 18° 2' geografske dužine i 44° 25' geografske širine, te na 219 metara nadmorske visine.

Kroz grad protječe rijeka Bosna, a samo naselje Žepče se nalazi u dolini, okruženo planinama koje su pogodne za planinarenje i lovni turizam. Na sjevernoj strani doline nalazi se plodno Žepačko polje.

U neposrednoj blizini grada i u samom gradu nalazi se 14 izvora mineralne vode te značajna ležišta mineralnih sirovina

Žepče ima umjereno-kontinentalnu klimu sa ostrim zimama i toplim ljetima. Na klimu znatno utječe zemljopisni položaj, reljef kotlinski, kompleksi zelenih površina i rijeka Bosna. Područje je potpuno otvoreno prema sjeveru europskog kopna, pa je tijekom zime izloženo utjecaju hladnih zračnih masa sa sjeveroistoka.

Prvi pisani trag o postojanju Žepča datira 1458. godine kada je bosanski kralj Stjepan Tomaš 14. listopada/oktobra „na Žepču“ izdao povelju visokom činovniku Stjepanu Ratkoviću.

6.2 Ekonomski profil Općine Žepče

Općina Žepče je lokalna zajednica sa dinamičnom poslovnom klimom.

U 2019. godini aktivno je 1407 poslovnih subjekata od čega je: 552 pravne osobe⁶, 365 poslovnih jedinica u sastavu⁷ i 490 registriranih obrta⁸. Broj poslovnih subjekata na 1 000 stanovnika je 47,2.

Stanovništvo (procjena na 30.6.2023.)	Broj subjekata			Broj subjekata na 1 000 stanovnika	
	UKUPNO	Pravna lica	Podružnice u sastavu		Fizička lica/obrtnici
29 338	1 542	614	367	561	52,56

Tablica 1 – Broj poslovnih subjekata u općini Žepče, na dan 31.12.2023. – Izvor – FZS

Broj gospodarskih subjekata u Općini Žepče raste. U 2019. godini je zabilježeno 552 poslovnih subjekata dok je u 2023. godini taj broj porastao na 614. Stopa rasta broja poslovnih subjekata je 11,2%.

Najzastupljenija djelatnost je trgovina na veliko i malo, koja čini 27 % ukupno registriranih kompanija u općini Žepče. Slijedi prerađivačka industrija, sa udjelom od 14,7 % u ukupnom broju gospodarskih subjekata u Općini Žepče.

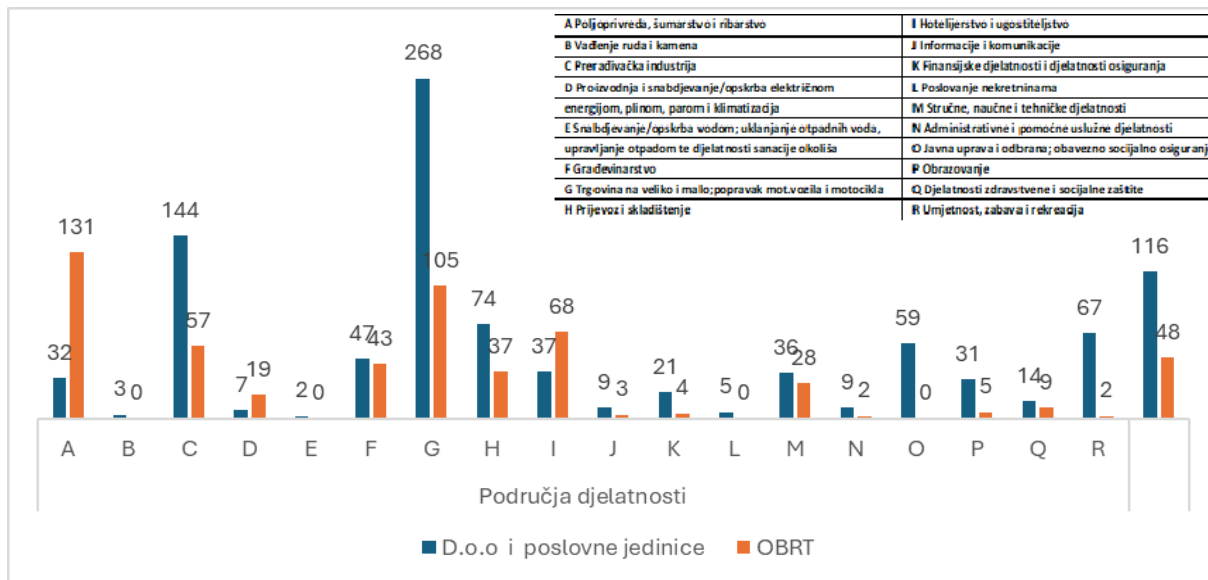
⁶ Pravne osobe su subjekti odnosno pravne tvorevine koje imaju zakonska prava i obaveze, a svojstvo pravne osobe stječu upisom u neki od posebnih registara ili na osnovu zakonskih propisa.

⁷ Dijelovi poslovnog subjekta su organizacione jedinice u sastavu poslovnog subjekta smještene na geografski određenom mjestu. Na svakom od tih mjesta obavlja se neka djelatnost u kojoj je zaposlena jedna ili više osoba. Dijelovi poslovnog subjekta mogu imati sjedište na istoj ili različitoj adresi i obavljati istu ili različitu djelatnost u odnosu na subjekt u čijem su sastavu.

⁸ Fizičke osobe - obrtnici, osobe koje obavljaju srodne ili druge samostalne djelatnosti, uključujući i slobodna zanimanja, su osobe koje samostalno i trajno obavljaju registriranu djelatnost u svoje ime i za svoj račun, a pri tom se mogu koristiti i radom drugih osoba. Obrt je samostalno i trajno obavljanje dopuštenih i registriranih privrednih/gospodarskih djelatnosti u osnovnom, dopunskom ili dodatnom zanimanju od strane fizičkih osoba sa ciljem postizanja dobiti koja se ostvaruje proizvodnjom, prometom ili pružanjem usluga na tržištu.

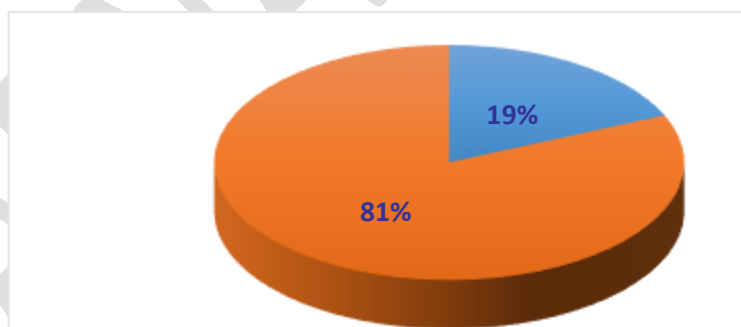

Među obrtima su najzastupljeniji obrti iz oblasti poljoprivrede, šumarstva i ribarstva (131 ili 23,35 %). Prerađivačka djelatnost je zastupljena sa 57 ili 10,16 % obrtnika iz ovog sektora. Najveći broj obrtnika je iz sektora uslužne djelatnosti.

Grafikon 1: Struktura poslovnih subjekata u općini Žepče prema klasifikaciji djelatnosti, 2023, izvor: FZS

Bonitetne kuće prikupljaju i obrađuju informacije o poslovanju subjekata registriranih u Bosni i Hercegovini. Analizom podataka bonitetne kuće Bisnode BH d.o.o Sarajevo, o kompanijama koje posluju u Općini Žepče, izvršena je analiza spolne strukture rukovodilaca kompanijama u Općini Žepče. Prema ovim podacima, na rukovodećim pozicijama je 81 % muškaraca i 19 % žena.

Grafikon 2 - Spolna struktura rukovodilaca/direktora privatnih kompanija u Općini Žepče u 2023. godini
Izvor – Bisnode BH - boniteti.ba

Prosječan broj zaposlenih u općini Žepče u 2023. godini je 5.821, od čega je 2.533 zaposlenih žena, dok je ukupan broj radno sposobnog stanovništva 21 080 (71,9% od ukupno procijenjenog stanovništva 29.338⁹). Prosječna neto plaća, prema podacima Federalnog zavoda za statistiku, u općini Žepče u 2023. godini je 890 KM, i među najnižim je u ZDK. Broj nezaposlenih zaključno sa kolovozom 2024. godine u općini Žepče iznosi 3.504 osobe, od čega je 2.222 nezaposlenih žena¹⁰.

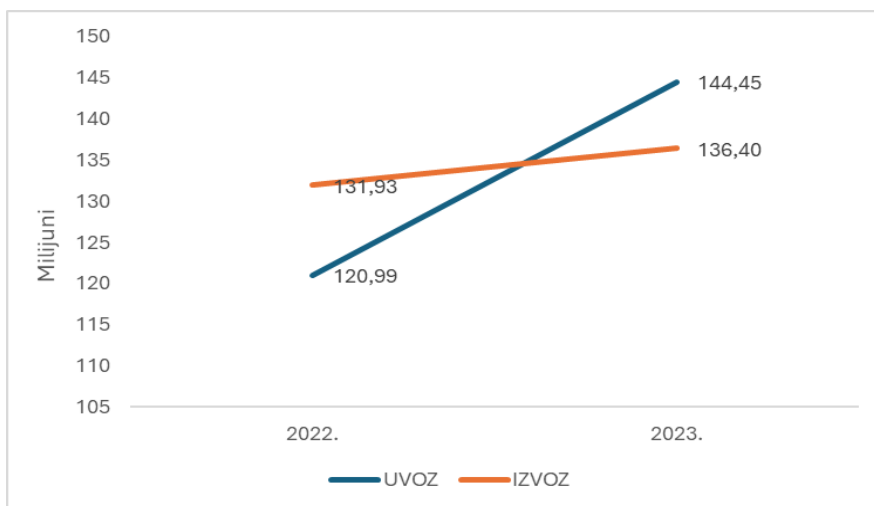
⁹ Socioekonomski pokazatelji po općinama FBiH, 2023, Federalni zavod za programiranje razvoja.

¹⁰ Bilten – statistički pregled, kolovoz 2024, Federalni zavod za statistiku

Kada su u pitanju mirovine, u općini Žepče registrirano je 4.147 umirovljenika/penzionera. Prosječna mirovina u 2023. godini iznosila je 569,75 KM.¹¹

Visina izvoza iz Općine Žepče u 2023. godini iznosila je 136.405.000 KM i rastao je u odnosu na 2022. godinu za 3,29 % (131.939.000 KM), dok je vrijednost uvoza u 2023. godini iznosila 144.447.000 KM i veći je za 19,38 od uvoza 2022. godine (120.993.000 KM).

Grafikon 2 - Vanjskotrgovinska razmjena općine Žepče - Izvor VTK BiH

Ako se promatra uvoz i izvoz po glavi stanovnika u 2023. godini, prema Federalnom zavodu za programiranje razvoja, izvoz po glavi stanovnika u Općini Žepče iznosi 4.540 KM dok uvoz po glavi stanovnika iznosi 4.709 KM.

7 Rodno odgovorna analiza proračuna/budžeta Općine Žepče

7.1 Uvod

Primjena rodne ravnopravnosti zahtijeva adekvatna proračunska izdvajanja, te se principi rodno odgovornog budžetiranja (ROB) uvode kao važna komponenta uvođenja rodne ravnopravnosti u širi kontekst rada lokalne samouprave. ROB podrazumijeva izradu proračuna/budžeta imajući u vidu na koji način budžetske politike, programi i raspodjela sredstava utiču na žene i muškarce, i prati raspodjelu prihoda kroz rezultat i učinke programskih aktivnosti. Ovaj princip treba primjenjivati prilikom kreiranja programa mjera i proračuna i predstavlja jedan od preduvjeta za postizanje pune ravnopravnosti spolova.

7.2 Rodno odgovorno budžetiranje - principi

Rodna analiza proračuna/budžeta vrlo često pokazuje financijsku vezu između ekonomskog razvoja i rodne jednakosti ('ženskog' siromaštva i pristupa resursima). Rodno budžetiranje ne podrazumijeva pripremu odvojenih proračuna/budžeta za muškarce i žene, već razmatra na koji način proračun/budžet, kao alat za realizaciju strategija i zakonskih okvira unutar općine, može doprinijeti smanjenju rodne neravnopravnosti. Imajući u vidu već izrađenu gender senzitivnu situacionu analizu

¹¹ Socioekonomski pokazatelji po općinama FBiH, 2023, Federalni zavod za programiranje razvoja)

(GSSA) koja služi kao osnova za identificiranje problematičnih područja koja odražavaju rodnu neravnopravnost unutar djelovanja općine, ROB može imati bitnu ulogu kao korektivni mehanizam kojim se smanjuje analizirani rodni jaz.

7.3 Proračun/Budžet općine Žepče – ROB situaciona analiza

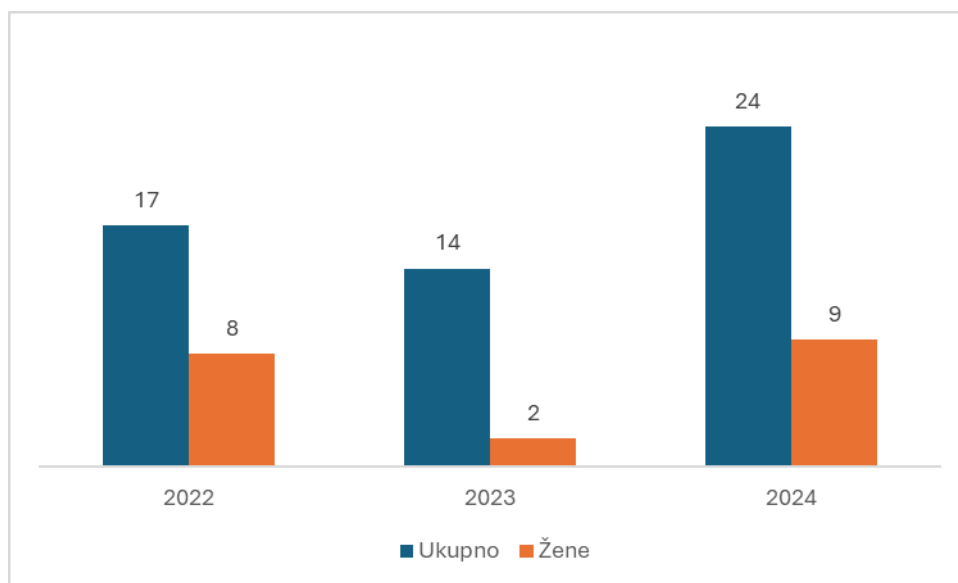
Proračun/Budžet Općine Žepče za 2023. godinu iznosio je 12.150.000,00 KM, a za 2024. godinu 15.890.000 KM (ukupni prihodi sa primitcima, nakon rebalansa budžeta Sl. glasnik Općine Žepče 7/24). Porezni prihodi koji se sastoje od direktnih i indirektnih poreza čine veći dio proračuna/budžeta Općine Žepče. Ostali primici su namjenska proračunska/budžetska sredstva – financiranje projekata kroz kapitalne primitke, te ostale tekuće potpore. Što se tiče rashodovne strane proračuna/budžeta, nije rađena rodna analiza proračunskih/budžetskih stavki. Specifično, ne postoji rodna statistika rashoda (npr. tko je korisnik javnih rashoda i u kojoj mjeri?). S obzirom na to da se ne radi rodna analiza proračuna/budžeta kao prvi korak (izdaci se ne prate po bilo kojoj strukturi, pa tako i rodnoj strukturi), nije se radilo ni na restrukturiranju proračuna/budžeta u cilju rodne ravnopravnosti.

Inicijalna rodna analiza proračuna/budžeta Općine Žepče urađena je za sljedeće budžetske stavke:

1. Transfer pojedincima- pomoć pri samozapošljavanju
2. Transfer za realizaciju projekata po planu razvoja socijalne zaštite
3. Transferi za sport
4. Transfer za stipendiranje učenika generacije
5. Transfer neprofitnim organizacijama i pojedincima
6. Transferi za mlade - realizacija projekta omladinske politike
7. Centar za socijalni rad - Transfer za korisnike stalne i povremene socijalne pomoći
8. Transfer za poljoprivredu i subvencije u poljoprivredi

7.3.1 Transfer pojedincima – pomoć pri samozapošljavanju

U 2022. godini iz proračuna Općine Žepče dodijeljena su novčana sredstva za samozapošljavanje u iznosu od 42.500 KM, na temelju Javnog poziva. Odluka o dodjeli novčanih sredstava za samozapošljavanje donesena je 11.05.2022. Ukupno podržano je 17 osoba od čega 8 žena. Visina sredstava po korisniku iznosila je 2.500,00 KM. U 2023. godini iz proračuna Općine Žepče, dodijeljena su novčana sredstva za samozapošljavanje u iznosu od 46.500 KM, što je za 9,41% više u odnosu na 2022. godinu. Na temelju „Javnog poziva za dodjelu novčanih sredstava za samozapošljavanje“, br.01/1-04-114/23. od 06.02.2023. godine, ukupno je podržano 14 osoba, od čega dvije žene. U 2024. godini za samozapošljavanje Općina Žepče je izdvojila 101.500 KM i podržano je pokretanje 24 nova privredna subjekta, od čega je devet ženskih biznisa. Visina sredstava po korisniku iznosila je od 3.000,00 do 3.500,00 KM. Dodijeljena novčana sredstva namijenjena su isključivo za plaćanje doprinosa na plaće za samozaposlene, koji u roku od 30 dana, od dana odobrenja sredstava treba da pokrenu svoj biznis. Novčana sredstva se moraju pravdati tromjesečno.

Grafikon 4: Izdvajanja iz proračuna Općine Žepče za samozapošljavanje, 2022 – 2024

7.3.2 Transferi za sport

Iz Informacije o sportskim udruženjima/ udrugama na području općine Žepče za 2022. godinu vidljivo je da su sredstva podrške dodijeljena za 22 udruženja/udruge sa ukupno utrošenih novčanih sredstava 108.700,00 KM. Na popisu je Ženski odbojkaški klub Žepče (direktna podrška ženama) kojem je dodijeljeno 10.000,00 KM. U 2023. godinu sredstva podrške su dodijeljena za 26 udruženja/udruga, sa ukupno utrošenih novčanih sredstava 138.600,00 KM, što je za 27,51% veći iznos u odnosu na 2022. godinu. Ženskom odbojkaškom klubu „Žepče“, dodijeljeno je ukupno 12.000,00 KM (direktna podrška ženama), odnosno 20% više u odnosu na izdvojena sredstva u 2022. godini.

Pretpostavka je da i ostali klubovi imaju ženske članice i da dodijeljena sredstva zadovoljavaju interese i potrebe žena odnosno djevojaka i djevojčica, ali se o tome ne vodi evidencija i podaci nisu dostupni.

7.3.3 Transferi za stipendiranje učenika/ica generacije

Općina Žepče posljednjih 22 godine stipendira učenike i učenice srednjih škola koji su bili najbolji u svojoj generaciji i nastavili obrazovanje na visokoškolskim ustanovama. Studente prve godine studija se stipendira sa deset mjesečnih rata sa po 100,00 KM, a studente viših godina sa deset mjesečnih rata sa po 150,00 KM.

Pregled broja korisnika ovih stipendija dat je u tabeli ispod:

	ŠKOLSKA / AKADEMSKA GODINA			
	2020/2021	2021/2022	2022/2023	2023/2024
UKUPNO	19	23	22	22
ŽENSKI	14	16	15	15
IZNOS SREDSTAVA (BAM)	27.000	31.500	31.000	30.500

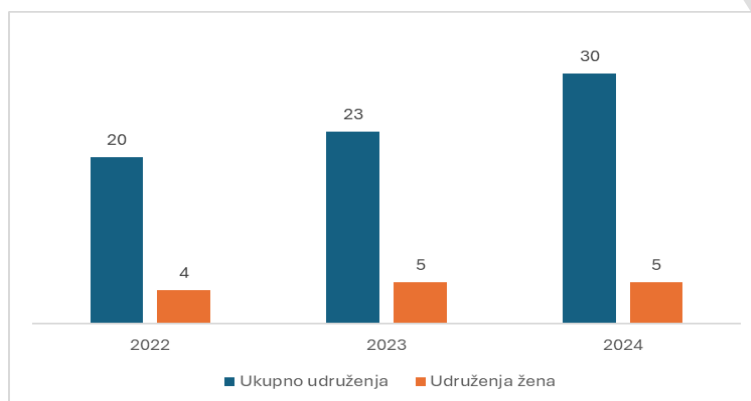
Tabela 2: Izdvajanja iz proračuna Općine Žepče za stipendiranje učenika generacije,
Izvor: Evidencija Općine Žepče

U zadnje četiri godine broj stipendiranih učenika kreće se od 19 do 22, a iznos izdvojenih sredstava iz općinskog proračuna kreće se od 27.000 BAM – 31.000 BAM. Udio ženske populacije u stipendiranju iznosi oko 70 %.

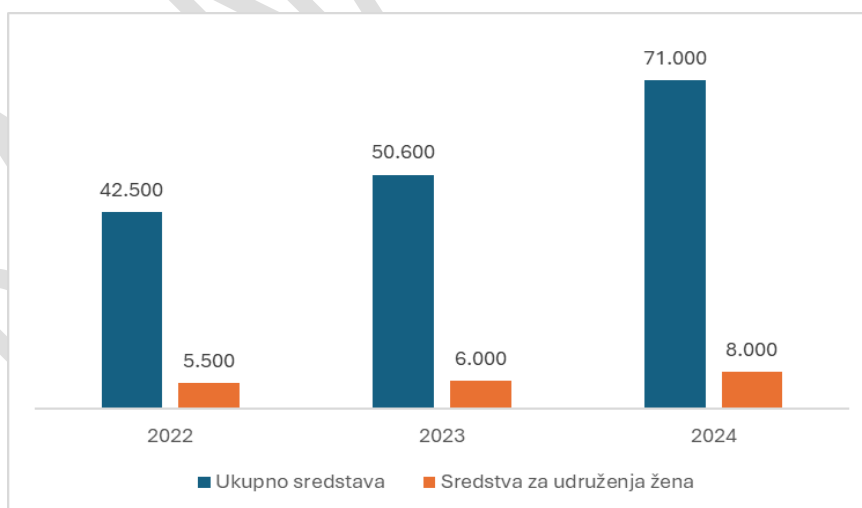
7.3.4 Transferi neprofitnim organizacijama i pojedincima

Općina Žepče kontinuirano podržava rad organizacija civilnog društva. Izdvajanja proračunskih sredstva povećavaju se iz godine u godinu. U 2022. godini podržano je 20 udruženja dok je 2024. godine podržano 30 udruženja.

Grafikon 5: Broj podržanih organizacija civilnog društva iz proračuna Općine Žepče, 2022 – 2024

Od ukupno podržanih udruženja, njih pet (16,67 %) su isključivo udruženja žena. Kako je razvidno iz grafikona ispod, visina izdvojenih sredstava za rad organizacija civilnog društva povećava se svake godine, kao i broj udruženja koja se podržavaju. U prosjeku svako udruženje je podržano za svoj rad sa 2000 – 2500 KM iz proračuna općine Žepče.

Grafikon 6: Iznos dodijeljenih sredstava za organizacije civilnog društva iz proračuna Općine Žepče, 2022 – 2024

7.3.5 Transferi za mlade - realizacija projekata omladinske politike

U 2023. godini Omladinska banka Žepče je realizirala 10 društveno korisnih projekata u ukupnoj vrijednosti od 28.079 KM. Sudjelovalo je 138 volontera i volonterki: 49 žena i 84 muškarca, koji su proveli 823 sati radeći društveno korisne poslove. Također, 608 korisnika i korisnica koji imaju direktnu korist od projekata 245 žena i 363 muškarca.

U 2022. godini je provedeno je ukupno 17 društveno korisnih projekata, iz oblasti obrazovanja, kulture, sporta i drugo. Ukupna vrijednost projekata 42.186,54 KM.

7.3.6 Transfer za realizaciju projekata po planu razvoja socijalne zaštite

Općina Žepče svake godine u budžetu planira sredstva za projekte po planu socijalne zaštite. U 2024. godini sredstva za realizaciju projekata po planu razvoja socijalne zaštite iznose 250.000 KM. Ova sredstva su isplaćena kao pomoć porodiljama, nabavka prehrambenih paketa za socijalno ugrožene obitelji, pomoć osobama u teškom materijalnom stanju, pomoć u plaćanju komunalnih usluga (režija) socijalno ugroženim i pomoć javnim ustanovama JU CRS Žepče i JU Centar za djecu i odrasle s posebnim potrebama.

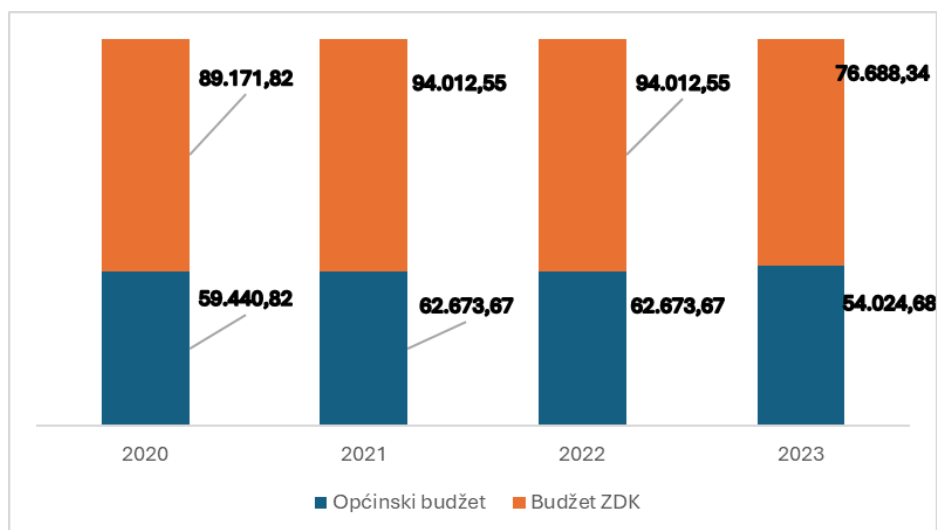
7.3.6.1 Transferi za JU Centar za socijalni rad – korisnici stalne i povremene socijalne pomoći

Putem JU Centra za socijalni rad Žepče korisnicima se isplaćuju stalne i povremene socijalne pomoći. Iz proračuna/budžeta Općine i Kantona se izdvajaju sredstva za stalne novčane pomoći, jednokratne novčane pomoći te poticaj za rađanje trećeg ili više djece. Poticaj za rađanje trećeg ili više djece se isplaćuje isključivo na ime porodilje koja je rodila blizance ili treće ili više djece, a isplatu vrši Općina Žepče dok JU Centar za socijalni rad Žepče vrši pripremu dokumentacije i trebovanje prema Općini.

7.3.6.2 Stalna novčana pomoć

Stupanjem na snagu Zakona o socijalnoj zaštiti, zaštiti civilnih žrtava rata i zaštiti obitelji sa djecom ZDK 2007.godine propisano je, između ostalih i pravo na stalnu novčanu pomoć, te je istim zakonom utvrđeno da će se financirati u omjeru 60% sredstva iz Kantona i 40% sredstva iz Općine. Visina stalne novčane pomoći za jednočlano i dvočlano domaćinstvo iznosi 17% od prosječne plaće Kantona, koja se za svakog narednog člana uvećava za 10%. Utvrđena visina stalne novčane pomoći ne može biti veća od 23% od iznosa prosječne plaće Kantona.

Visina stalne novčane pomoći u 2023.godini se kreće od 163,54 KM do 221,26 KM. Ukupan broj korisnika stalne socijalne pomoći u 2023.godini je 68. U 2023. godini je za ove namjene ukupno isplaćeno 130.713,02 KM (sredstva Kantona 76.688,34 KM i sredstva Općine 54.024,68 KM).

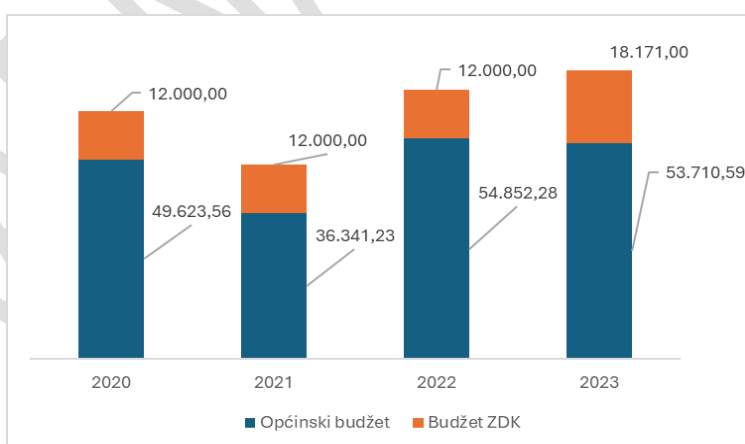

Grafikon 7: Iznos izdvojenih sredstava za stalnu novčanu pomoć, izvor: Izvještaj o radu JU Centra za socijalni rad Žepče

7.3.6.3 Jednokratna novčana pomoć

Pravo na jednokratnu novčanu pomoć imaju osobe i obitelji ako nemaju dovoljno prihoda za izdržavanje, a to je 10% od prosječne plaće u Kantonu po članu domaćinstva mjesečno, te da nemaju članove obitelji koji su po zakonu obvezni da ih izdržavaju. Jednokratna novčana pomoć se može dodijeliti istoj osobi samo dva puta u toku kalendarske godine i njena visina može iznositi od 100,00 do 400,00 KM.

Ovaj oblik zaštite u 2023. godini koristilo je 283 osoba, a iz budžeta Općine ukupno je isplaćeno za ove namjene 35.539,59 KM, i 18.171,00 KM za vještačenja, dženaze/sahrane, mjesečne karte za đake, liječenje što ukupno iznosi 53.710,59 KM. Iz kantonalnog budžeta u 2023. godini za ove namjene isplaćeno je 18.171,00 KM.

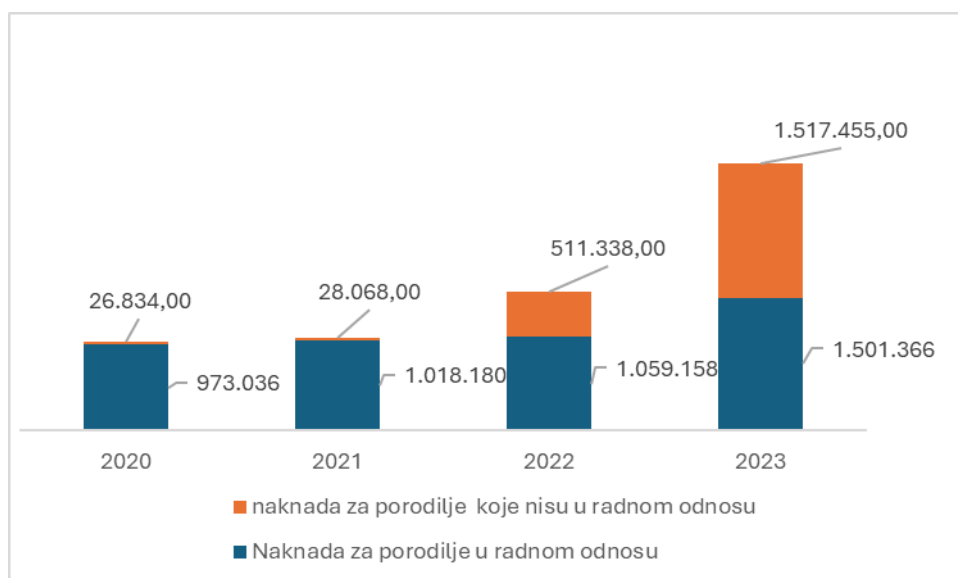
Grafikon 8: Iznos izdvojenih jednokratnu i druge materijalne novčane pomoći, izvor: Izvještaj o radu JU Centra za socijalni rad Žepče

7.3.7 Program podrške majkama porodiljama i obitelji sa više djece

Naknada umjesto plaće ženi-majci, bez obzira je li zaposlena ili nije zaposlena, od 1.9.2022. godine, priznaje se u iznosu od 1.000,00 KM / mjesečno. Ovaj oblik zaštite u 2023. godini u prosjeku je

mjesečno koristilo 213 žena-majki, a ukupan iznos potraživanih sredstava po ovom osnovu je 3.018.822,01 KM. Isplata ovih sredstava vrši se iz proračuna Zeničko-dobojskog kantona.

Grafikon 9: Iznos isplaćenih naknada majkama porodiljama, izvor: Izvještaj o radu JU Centra za socijalni rad Žepče

Na prijedlog JU Centra za socijalni rad Žepče Općinski načelnik je donio odluku, broj: 01/1-02-392/17 od 12.04.2017. godine, o dodjeli novčane pomoći porodiljama u svrhu poticaja nataliteta na području općine Žepče i ova odluka se primjenjuje od 01.01.2017. godine. Pravo na dodjelu novčane pomoći porodiljama u svrhu poticaja nataliteta na području općine Žepče imaju sve porodilje neovisno o primanjima a koje su rodile prvo, drugo, blizance, treće ili više djece. Novčana pomoć se ostvaruje u vidu jednokratne novčane pomoći i to:

- za prvo dijete 100,00 KM
- za drugo dijete 200,00 KM
- za treće dijete 300,00 KM
- za četvrto 400,00 KM
- za peto i više 500,00 KM s tim što se za svako sljedeće novorođenče dodaje po 100,00 KM
- za rođenje blizanaca 300,00 KM, s tim da ako su blizanci iz drugog ili trećeg poroda na taj iznos se dodaje i iznos koji predviđen prema ukupnom broju djece u porodici porodilje.

Zahtjevi se podnose u JU Centar za socijalni rad Žepče, a isplatu vrši Općina. Ukupan broj porodilja u 2023. godini koji ostvario pravo po ovom osnovu je 178 a iznos koji je isplaćen za ove namjene je 38.300,00 KM.

	UKUPAN BROJ PORODILJA	IZNOS U KM	BLIZANCI	PRVO DIJETE	DRUGO DIJETE	TREĆE DIJETE	ČETVRTO DIJETE	PETO DIJETE	ŠESTO DIJETE
2021	146 PORODILJA	34.100,00KM	2	37	52	40	17	1	1
	148 DJECE		600	3700	10400	12000	6800	500	700
2022	177 PORODILJA	38.900,00KM		60	55	41	9	6	5
	177 DJECE			6000	11000	12300	3600	3000	3000

2023	178 PORODILJA 178 DJECE	38.300,00KM		51	74	34	14	4	1
				5100	14800	10200	5600	2000	600

Tabela 3: Iznos isplaćene podrške porodiljama u svrhu povećanja nataliteta iz budžeta Općine Žepče, izvor: Izvještaj o radu JU Centra za socijalni rad Žepče

7.3.8 Program podrške marginaliziranim grupama

Općina Žepče provodi projekt "Povećanje kvalitete života socijalno ugroženih invalidnih osoba treće životne dobi", koji financira Ministarstvo rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike Republike Hrvatske, u suradnji s Općinom Žepče. Cilj ovog značajnog projekta je pružanje podrške starijim i invalidnim osobama u lokalnim zajednicama, s posebnim naglaskom na poboljšanje njihove kvalitete života. Deset žena zaposlenih na projektu bit će zadužene za pružanje svakodnevne pomoći korisnicima, čime se ne samo olakšava njihov život već i sprečava njihova institucionalizacija, promiče neovisnost i poboljšava opća dobrobit. Ukupan iznos za provedbu projekta iznosi 66.500,00 eura, od čega Ministarstvo osigurava 55.000,00 eura. Ostatak sredstava osigurava Općina Žepče.

Općina Žepče već četiri godine provodi projekt „Pomoć u kući“ u suradnji s Federalnim zavodom za zapošljavanje u trinaest mjesnih zajednica, koji se pokazao kao izrazito važan i kvalitetan projekt za stanovnike treće životne dobi.

Očekivani rezultati projekta uključuju poboljšanje kvalitete života starijih i invalidnih osoba, socijalno i ekonomsko osnaživanje dugotrajno nezaposlenih žena, te razvoj održivog modela skrbi za starije i invalidne osobe u ruralnim područjima. Projekt indirektno doprinosi oslobađanju žena od neplaćenog rada, koje tradicionalno podnosi najveći teret za brigu za starije u porodici, i usmjeravanja slobodnog vremena na vlastito usavršavanje ili zapošljavanje. Ovaj projekt također pridonosi jačanju kapaciteta lokalne zajednice i promicanju socijalne uključenosti.

Provedba projekta predstavlja značajan korak naprijed u osiguranju visokokvalitetnih socijalnih usluga u ruralnim dijelovima općine Žepče te služi kao model za slične inicijative u budućnosti.

7.3.9 Transfer za poljoprivredu i subvencije u poljoprivredi

Općina Žepče je u 2024. godini predvidjela 180.000,00 KM za poticaje i subvencije u poljoprivredi. Sredstva su usmjerena na različite kategorije, uključujući proizvodnju mlijeka, uzgoj goveda u sustavu krava-tele, uzgoj rasplodnih svinja, pčelarsku proizvodnju, plasteničku proizvodnju, sjetvu povrća i žitarica, te sufinanciranje doprinosa uposlenih u poljoprivrednim obrtima i redovne aktivnosti poljoprivrednih zadruga.

Poticajna sredstva su dodijeljena za:

- 234 fizičkih lica – nekomercijalna obiteljska poljoprivredna gazdinstva, od toga muškarci 214 a žene 20.
- 35 poljoprivrednih obrta - od toga 24 obrta sa muškim vlasnikom, a 11 sa ženskim
- 4 privredna subjekta, sve muški rukovodioci

Ukupna sredstva izdvojena iz proračuna/budžeta Općine Žepče u 2023. godini za subvencije u poljoprivredi iznose 170.000,00 KM.

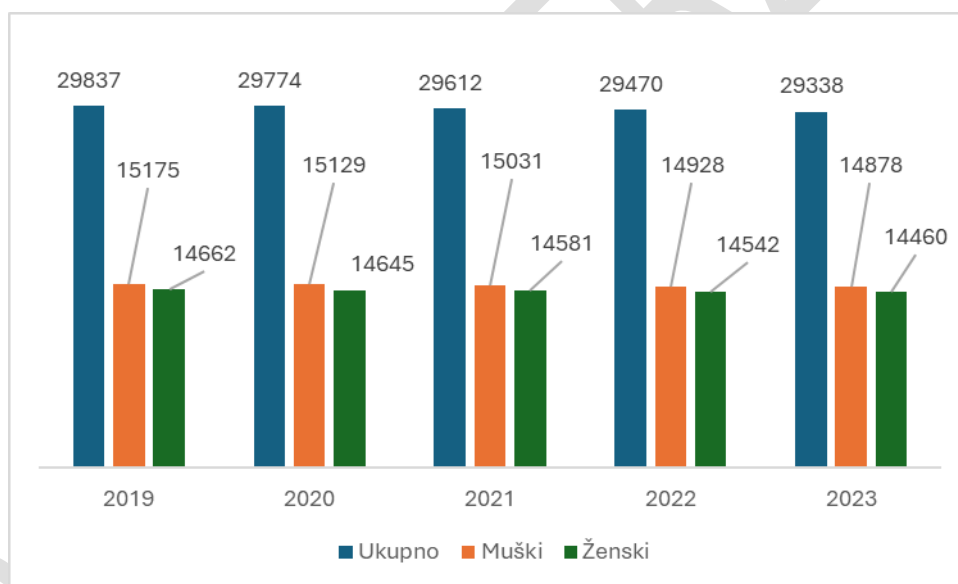
Prema registru poljoprivrednih proizvođača koji se vodi u odjelu za poljoprivredu u Općini Žepče, u 2024. godini registrirano je više od 2400 poljoprivrednih gazdinstava, od čega su 163 pravna lica (d.o.o, obrti i jedinice u sastavu)¹².

8 Stanje ravnopravnosti spolova u Općini Žepče

8.1 Stanovništvo

U općini Žepče, prema posljednjem Popisu stanovništva iz 2013. godine, živi 30 219 osoba od čega je 15 335 (51%) muškaraca te 14 884 (49%) žena. Federalni zavod za statistiku vrši procjenu broja stanovnika na bazi podataka Popisa stanovništva, domaćinstava i stanova u BiH 2013. godine i podataka o prirodnom i mehaničkom kretanju stanovništva. Prema procjeni broja stanovnika općine Žepče, zaključno sa 30.6.2023. godini, živi ukupno 29.338 stanovnika od čega je 14.878 (50,71%) muškaraca i 14.460 (49,29%) žena.

Prateći kretanje ukupnog broja stanovnika, primjetan je trend opadanja broja stanovnika u 2023. godini u odnosu na 2019. godinu za 3%.

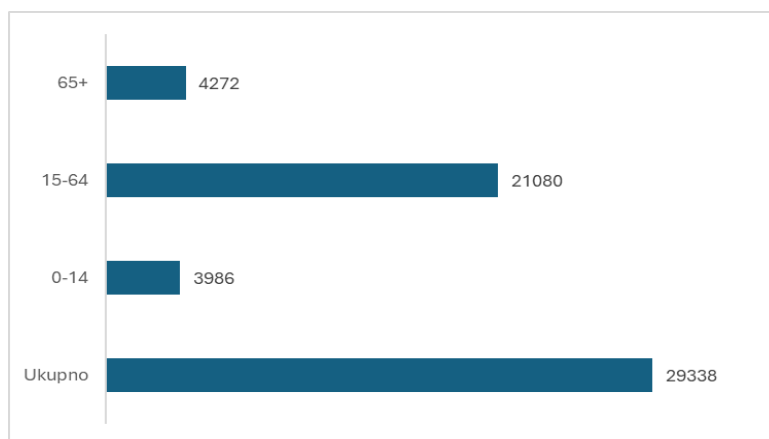

Grafikon 10: Kretanje broja stanovnika u općini Žepče, razvrstano po spolu, izvor: Federalni zavod za statistiku

Prirodni priraštaj je negativan, na to ukazuju podaci Federalnog zavoda za statistiku gdje prirodni priraštaj za 2023. godinu bio -2,5 za općinu Žepče.

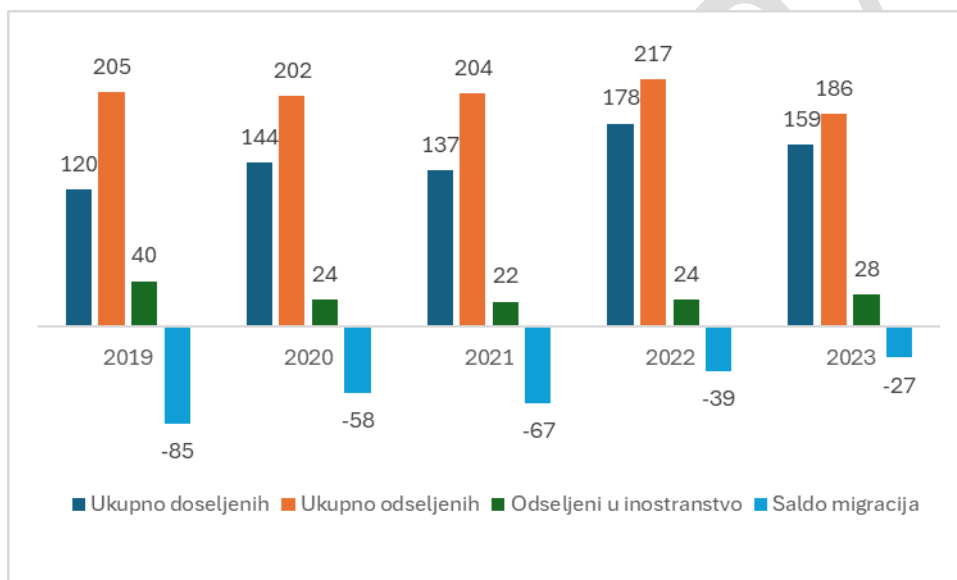
Kada je u pitanju starosna struktura stanovništva, najveći broj osoba je u starosnoj kategoriji od 15 – 64 godine (71,85%). Starosna grupa od 0 - 14 godine broji 13,59% stanovnika dok starosna grupa 65+ broji 3 720 (14,56%) od ukupnog broja stanovnika.

¹² Federalni zavod za statistiku, ZDK u brojkama, 2024

Grafikon 11. Starosna struktura stanovništva općine Žepče, 2023, izvor: Federalni zavod za statistiku

Općina Žepče bilježi negativan migracijski saldo. Od 2019. – 2024. godine iz Općine Žepče se, prema zvaničnim podacima odselilo 1014 osobe od čega 138 u inozemstvo.

Grafikon 12. Migracije stanovništva Općine Žepče 2019. – 2023. – Izvor - FZS

Negativan migracijski saldo posebno je važan, ako u obzir uzmemo činjenicu da je zadnjih 10 – 15 godina posebno izraženo iseljavanje mladih i mladih obitelji sa djecom.

		Uk up no	0- 4	5- 9	10- 14	15- 19	20- 24	25- 29	30- 34	35- 39	40- 44	45- 49	50- 54	55- 59	60- 64	65- 69	70- 74	75- 79	80- 84	85 +
DOSELJENI	UK	15 9	6	6	5	15	25	23	17	5	5	6	5	4	3	3	5	7	8	1 1
	M	46	1	4	0	9	4	6	3	2	3	2	2	0	3	1	0	0	3	3
	Ž	11 3	5	2	5	6	21	17	14	3	2	4	3	4	0	2	5	7	5	8
		Uk up no	0- 4	5- 9	10- 14	15- 19	20- 24	25- 29	30- 34	35- 39	40- 44	45- 49	50- 54	55- 59	60- 64	65- 69	70- 74	75- 79	80- 84	85 +
ODELJENI	Ukupn o	18 6	7	6	4	14	35	27	16	16	8	9	10	4	6	9	6	5	4	0
	Muški	68	3	1	1	4	4	10	5	9	3	7	4	2	5	5	3	1	1	0
	Ženski	11 8	4	5	3	10	31	17	11	7	5	2	6	2	1	4	3	4	3	0

Tabel 4: Migracije stranovništva općine Žepče, prema dobnoj i spolnoj strukturi, 2023, FZS

Kako je razvidno iz prethodne tabele, najveći broj odseljenog stanovništva, uključujući i muškarce i žene spadaju u dobnu skupinu od 15 do 39 godina. Kada je u pitanju spolna struktura, od ukupnog broja odseljenih (186), njih 63,44% (118) su ženskog spola, dok je 36,56% muškaraca (68).

8.2 Obrazovanje

Djelatnost osnovnog i srednjeg obrazovanja prenesena je sa razine Kantona na Općinu Žepče, što je ujedno bio i prvi slučaj prenošenja nadležnosti nad osnovnim i srednjim obrazovanjem na jednu lokalnu zajednicu u Federaciji BiH, a što je predviđeno i Ustavom FBiH. Općinski načelnik, na osnovu odredbi Zakona o prenošenju nadležnosti Zeničko-Dobojskog kantona za djelatnost osnovnog i srednjeg obrazovanja na općinu Žepče (Službene novine Zeničko-Dobojskog kantona broj:12/09) ovlašćuje osobe koje vrše stručni pedagoški nadzor nad osnovnim i srednjim obrazovanjem. U te svrhe ovlašćuju se po dvije osobe, za nastavu po hrvatskom i za nastavu na bosanskom jeziku. Nadzor nad njihovim radom vrši Služba za opću upravu i društvene djelatnosti Općine Žepče.

U Općini Žepče djeluje 5 osnovnih škola koje nastavu organiziraju kroz 14 područnih škola. Srednje obrazovanje se odvija kroz tri srednje škole koje nude obrazovanje za III i IV stupanj u više od 30 smjerova.

Predškolsko obrazovanje odvija se kroz tri predškolske ustanove, sve u gradskom području.

Ukupan broj učenika u osnovnom i srednjem obrazovanju, u školskoj 2023/2024 godini je 3.112, od toga je 1685 dječaka i 1427 djevojčica.

U oblasti neformalnog obrazovanja u Općini Žepče, djeluje Centar poslovnih kompetencija – odjel Razvojne agencije Žepče od 2018. godine, a uspostavljen je kroz implementaciju projekta kompetenceNET na kojem je ostvarena prekogranična suradnja Bosne i Hercegovine, Republike Hrvatske i Crne Gore. Centar poslovnih kompetencija Žepče je prvi centar u BiH ovakve vrste, a fokusiran je na razvoj i pružanje specijaliziranih usluga i obuka u sektorima drvo prerade i tekstilne industrije kroz promociju i primjenu novih znanja i inovacija u proizvodnji tekstilnih i drvnih proizvoda visoke vrijednosti. U toku 2023. godine u okviru Centra organizirano je 25 specijalističkih obuka za 250 zaposlenih i nezaposlenih osoba. Djelovanje Centra poslovnih kompetencija zasnovano je na triple helix modelu, suradnji privatnog, javnog i naučno istraživačkog sektora. Svoje aktivnosti usmjerava na jačanje poduzetničkog duha i kulture kod djece i mladih, promovira društveno

odgovorno poduzetništvo i integraciju ranjivih skupina stanovništva sa naglaskom na osobe sa invaliditetom i žene.

8.2.1 Predškolsko obrazovanje

U općini Žepče djeluju tri predškolske ustanove: Dječiji vrtić „Don Ivica Čondrić“, Dječiji vrtić „Mumi“ i Dječiji vrtić „Madagaskar“.

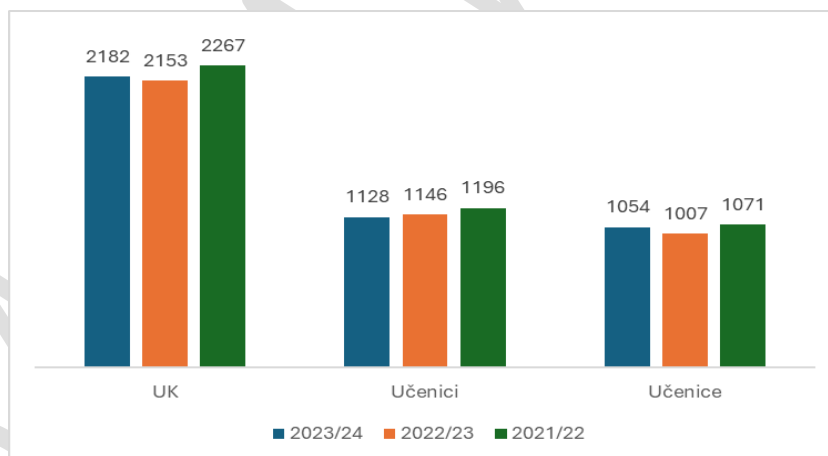
Dječiji vrtić „Don Ivica Čondrić“ osnovala je Vrhbosanska Nadbiskupija, Župni ured „Žepče“, 1996. godine. Ovu ustanovu u 2023/2024. godini pohađa 98 polaznika od čega je 33 dječaka i 65 djevojčica. Ukupan broj uposlenika je 13 od čega je 12 žena i 1 muškarca.

Privatna ustanova za predškolski odgoj i obrazovanje "MUMI" Žepče osnovana je 2011. Ovu predškolsku ustanovu, u 2023/2024. godini pohađa je 52 polaznika od čega je 31 dječaka i 21 djevojčica. Uposleno je 9 osoba, žena.

Prosječna cijena usluga predškolskih ustanova je 220 KM/mjesec/dijete.

8.2.2 Osnovno obrazovanje

Osnovno obrazovanje u općini Žepče se ostvaruje kroz rad četiri matične osnovne škole te glazbenom školom i to: OŠ „Žepče“ Žepče, OŠ „Fra Grga Martić“ Ozimica, OŠ „Begov Han“ Begov Han, OŠ „Abdulvehab Ilhamija“ Željezno Polje, Glazbena škola „Katarina Kosača Kotromanić“. Osnovne škole organiziraju redovno obrazovanje u još 14 područnih škola. Ukupan broj učenika, koji se obrazuju po dva službena nastavna plana i programa (HNPIP i BNPIP) u školskoj / nastavnoj 2023/24 godini. je 2.182, od čega je 1128 dječaka i 1054 djevojčica.

Grafikon 14 - Broj učenika u osnovnom obrazovanju po spolu u zadnje tri školske godine, - Izvor FZS

8.2.3 Srednje obrazovanje

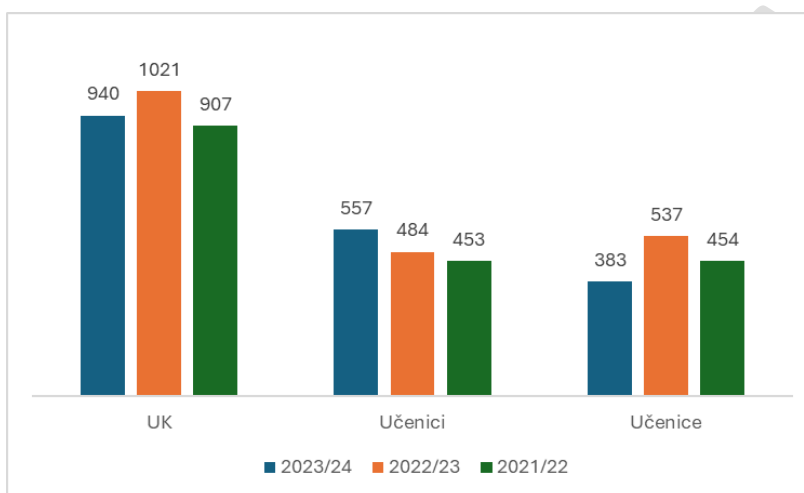
Na području općine Žepče djeluju tri srednje škole i to: Srednja mješovita škola „Žepče“, Katolički školski centar „Don Bosco“ Žepče, Glazbena škola „Katarina Kosača Kotromanić“. Srednje škole u općini Žepče nude širok spektar zanimanja. U nastavku je pregled smjerova po školama:

- Srednja mješovita škola "Žepče", 18 zanimanja i to: web dizajner/grafički dizajner, tehničar cestovnog prometa, ekonomski tehničar/ekonomist - poslovna informatika, medicinski tehničar/sestra, automehatroničar, frizer/kozmetičar, tekstilni tehničar, ekonomski tehničar/komercijalist, frizer/vlasuljar, CNC operater, vozač motornih vozila, zavarivač.

- Katolički školski centar Don Bosco – Tehničko obrtnička škola, 8 zanimanja: tehničar za mehatroniku, elektrotehničar, računalni tehničar – CNC programer, agroturistički tehničar, elektroinstalater, elektromehaničar, zavarivač, instalater centralnog grijanja i klimatizacije,
- Obje škole nude upis u gimnaziju (opći, prirodoslovnu i jezičnu).
- Glazbena škola „Katarina Kosača Kotromanić“ nudi upis u smjerove: Glazbenik instrumentalist (violinist, klavirist, gitarist, flautist), Glazbenik pjevač, Glazbenik teoretičar.

U školskoj 2023/24. godini, ukupan broj učenika u srednjim školama u općini Žepče bio je 940 od čega je 383 učenice.

Grafikon 15- Ukupan broj učenika u srednjim školama u općini Žepče u zadnje tri školske godine, - Izvor FZS

8.3 Visoko obrazovanje

U Općini Žepče ne djeluje ni jedna ustanova za visokoškolsko obrazovanje.

Najveći broj studenata studira unutar BiH, na Univerzitetu u Sarajevu, Zenici i Sveučilištu u Mostaru, a jedan dio studira izvan države tj. u Republici Hrvatskoj, na Sveučilištu Josipa Juraja Strossmayera u Osijeku i Sveučilištu u Zagrebu. Prema podacima Federalnog zavoda za statistiku, na domaćim Univerzitetima studira 355 studenata od čega je 225 ili 66,2% žena.

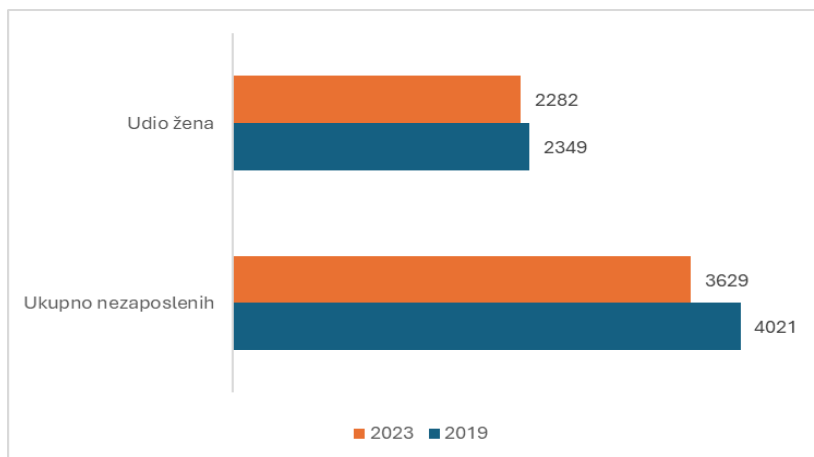
Aktivnosti koje je Općina Žepče i Razvojna agencija Žepče u prethodnom periodu provodila na temu srednjoškolskog obrazovanja, u smislu uvođenja novih zvanja i zanimanja u srednjim školama, kao i na aktivnostima promocije jednake zastupljenosti dječaka i djevojčica i svim zanimanjima i zvanjima, evidentna je potreba za ulaganje dodatnog napora i rada u smislu ravnopravnosti spolova u svim ponuđenim zanimanjima u srednjim školama (posebno u onima u kojima su djevojčice tradicionalno manje zastupljene), te kreiranjem programa i projekata podrške samozapošljavanju i obuci žena s ciljem (samo) zapošljavanja. U narednom periodu potrebno je raditi i na aktivnijoj promociji žena u biznisu, kako bi se potakao veći broj žena za ulazak u svijet poduzetništva.

8.4 Tržište rada

8.4.1 Nezaposlenost

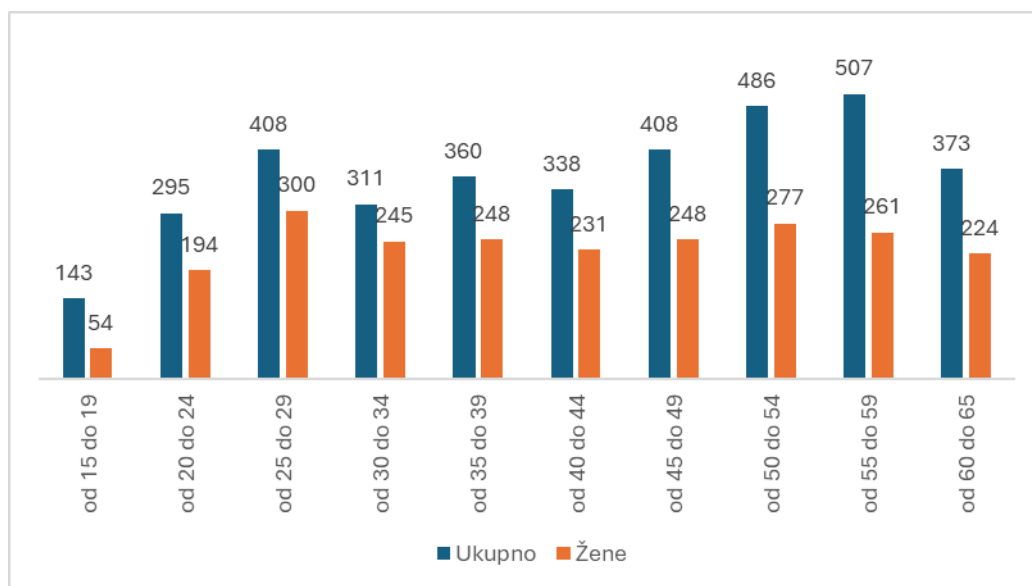
Na području Općine Žepče zaključno sa 31.12.2023. godine evidentirano je 3.629 nezaposlenih osoba. U strukturi nezaposlenih udio žena je 2.282 odnosno 62,88%.

Grafikon 16: Kretanje broja nezaposlenih u općini žepče 2019 – 2023,
Izvor: Podaci Službe za zapošljavanje ZDK – Biro rada Žepče

Kako je razvidno iz prethodnog grafikon u zadnjih 5 godina, ukupna broj nezaposlenih u općini Žepče smanjen je za 392, dok je broj nezaposlenih žena smanjen za 67 osoba.

Zabrinjavajući podatak je da se u strukturi nezaposlenih osoba sa srednjom stručnom spremom (863) čak 75,4% žena (651). Visok udio nezaposlenih žena je i u broju nezaposlenih osoba sa visokom stručnom spremom – 100 žena od 126 nezaposlenih osoba sa visokom stručnom spremom (79,3%). Kada govorimo o starosnoj strukturi nezaposlenih osoba u 2023. godini, najveći broj nezaposlenih osoba je u starosnoj kategoriji od 55 - 59 godina – 507, dok je najveći broj nezaposlenih žena u starosnoj kategoriji od 50 – 54 godine.

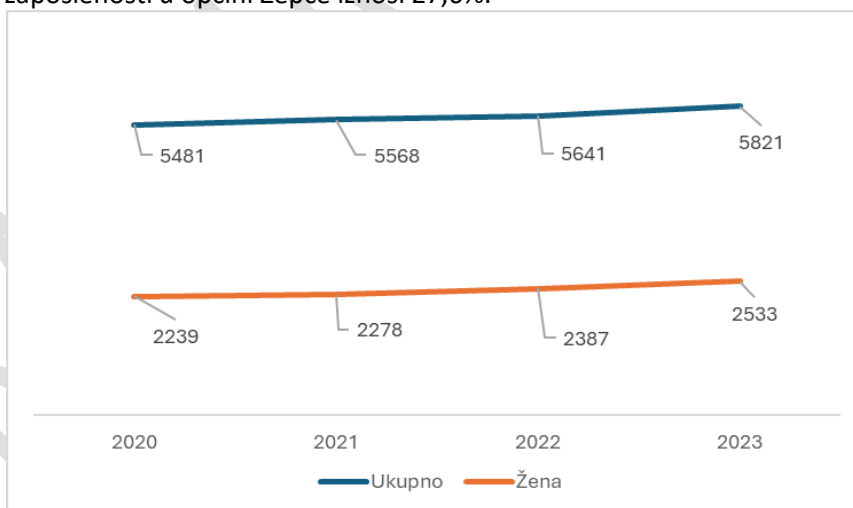

Slika 17 – Starosna struktura nezaposlenih osoba u 2023. godini – Izvor: Biro rada Žepče

Iz prethodnog grafikona može se zaključiti da je starosna struktura nezaposlenih vrlo nepovoljna, jer udio nezaposlenih osoba starijih od 45 godina iznosi 48,9% (1774 osoba, od čega je 1010 žena). Ove osobe imaju male šanse za zaposlenje u poređenju sa mlađim osobama.

8.4.2 Zaposlenost

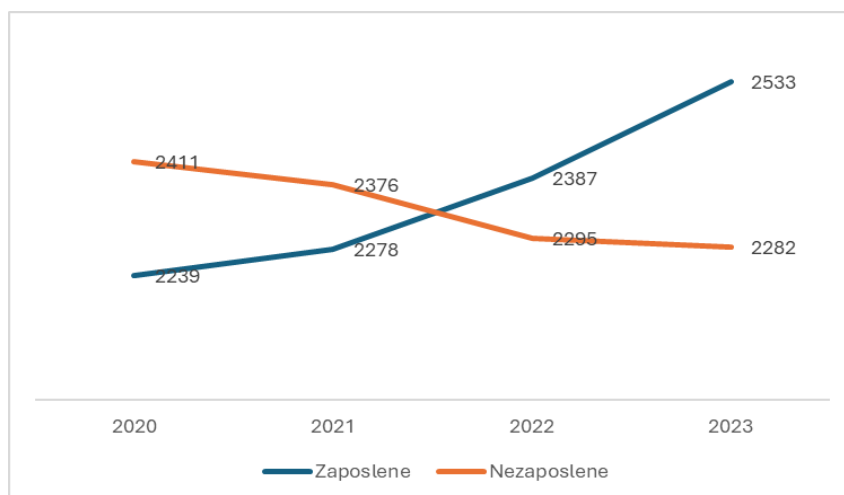
U Općini Žepče zaključno sa 31.12.2023. zaposlen je 5.821 radnik, od čega je 2533 ili 43,5% žena. Ukupna stopa zaposlenosti u općini Žepče iznosi 27,6%.

Grafikon 18: Kretanje broja zaposlenih u općini Žepče 2020 – 2021, Izvor: FZS

Bilježi se blagi porast broja zaposlenih u zadnje četiri godine u 2019. U promatranom periodu ukupan broj zaposlenih rastao je za 6%, dok je u istom periodu zaposlenost žena porasla 13%.

Da bi se dobila što jasnija slika tržišta rada i sudjelovanja žena, potrebno je usporediti broj zaposlenih i nezaposlenih žena. U periodu 2020 – 2023. bilježi se trend povećanja zaposlenosti ženske populacije.

Grafikon 19: Kretanje broja zaposlenih i nezaposlenih žena u općini Žepče, 2020 – 2023, Izvor: FZS

Radi jasnije slike o tržištu rada, potrebno je uzeti u obzir podatke o broju zaposlenih i nezaposlenih osoba, učenika i studenata sa podatkom o radno sposobnom stanovništvu u Općini Žepče.

U 2023. godini u Općini Žepče zabilježeno je:

- 21 080 radno sposobnog stanovništva (od 15 do 65 godina),
- 1 087 učenika u srednjoj školi,
- 355 studenta,
- 5 821 zaposlenih osoba, od toga 2533 zaposlenih žena
- 3 629 evidentiranih nezaposlenih osoba, od toga 2222 nezaposlenih žena

Podaci ukazuju na to da je :

- samo 27,6% radno sposobnog stanovništva zaposleno;
- samo 6,8% radno sposobnog stanovništva čine učenici i studenti
- 26,26% nezaposlenih osoba evidentirano na Birou rada

Ovi podaci ukazuju da je 10 188 radno sposobnog stanovništva u nekom od sustava evidencije te da preostali dio radno sposobnog stanovništva, njih 10892, spada u neaktivno stanovništvo.

Ovo ukazuje na vrlo negativne trendove u Općini Žepče kada je u pitanju tržište rada.

8.5 Javni i politički život

Bosna i Hercegovina je 1998. godine uvela kvotu za manje zastupljeni spol kao mjeru za osiguravanje jednakog sudjelovanja žena i muškaraca u zakonodavnim tijelima na svim razinama vlasti. Ova kvota je definirana članom 4.19 Izbornog zakona koji se odnosi se na minimalnu zastupljenost oba spola na listama kandidata od 40% sa utvrđenim rasporedom na listi za manje zastupljeni spol. Ova kvota se dosljedno provodi. Međutim, brojna istraživanja pokazuju da biračko tijelo svojim glasovima prednost daje osobama muškog spola.

Općinsko vijeće Žepče, u mandatu 2020. – 2024. u sastavu ima pet vijećnica što je 20% u odnosu na ukupnu strukturu vijećnika.

Pri Općinskom vijeću Žepče imenovano je sedam komisija čijim radom rukovode dvije žene i pet muškarca. Kada je u pitanju sastav komisija, od ukupno 35 članova, 13 ili 37,14% je žena.

Iako je Odlukom o utvrđivanju kriterija za izbor vanjskih članova radnih tijela Općinskog vijeća Žepče definirano da će se prilikom izvora voditi računa o rodnoj ravnopravnosti, sastav radnih tijela odražava zastupljenost žena sa tek 33%.

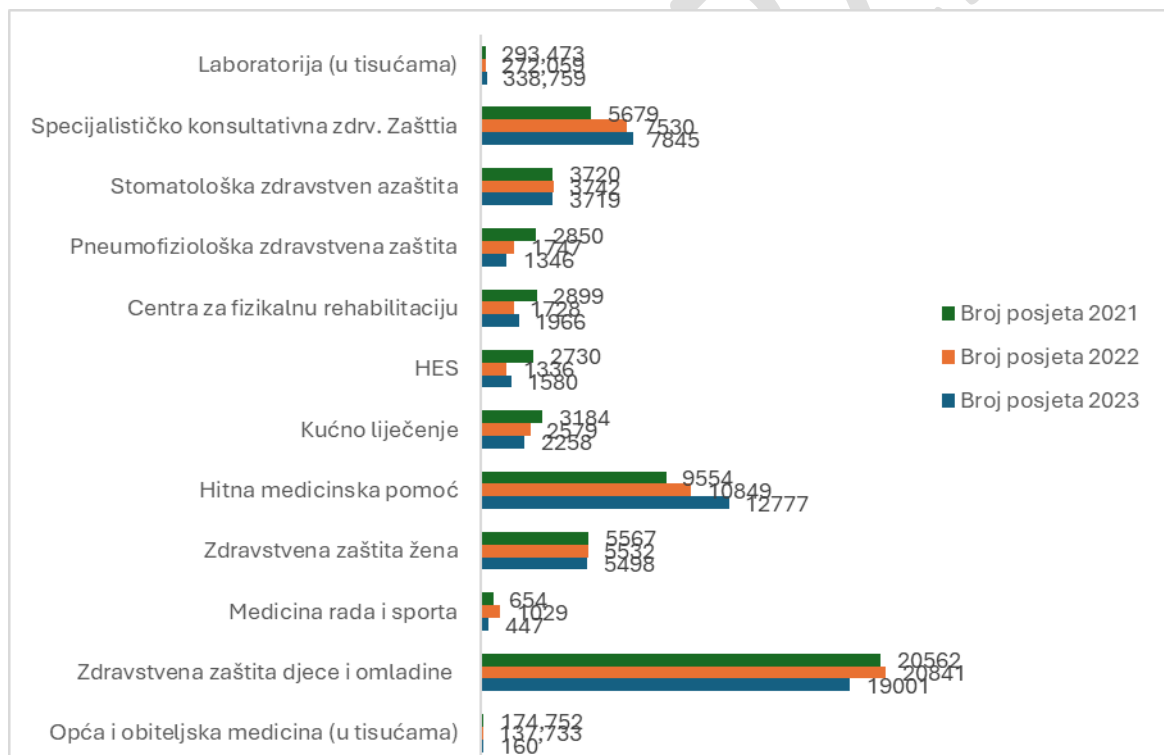
Ako se osvrnemo na rukovodeće pozicije u Općini Žepče, sedam žena rukovodi institucijama/ispostavama, ustanovama i javnim poduzećima u Općini Žepče dok je na toj poziciji 13 muškaraca.

Kada je u pitanju sastav mjesnih zajednica, prema podacima Službe za Opću upravu i društvene djelatnosti Općine Žepče, od njih 48 koje imaju svoja vijeća, samo u dvije mjesne zajednice su žene predsjednice mjesne zajednice.

8.6 Zdravstvena zaštita

Zdravstvenu zaštitu u Općini Žepče pruža Javna ustanova „Dom zdravlja sa stacionarom Žepče“. Ukupan broj korisnika usluga je ukupan broj stanovnika Općine Žepče, 30.219 od čega je 14.884 žena i 15.335 muškaraca.

Ukupan broj pregleda izvršenih u okviru Doma zdravlja sa stacionarom Žepče u 2023. godini je 215170. Kada je u pitanju zdravstvena zaštita žena, pregledi u okviru zaštite reproduktivnog zdravlja žena, mamografija, te savjetovanje za trudnice broj pregleda se u zadnje tri godine kreće oko 5500 posjeta žena.

Grafikon 20 – Broj pruženih usluga u Domu zdravlja Žepče, 2021 – 2023. – Izvor – Dom zdravlja Žepče

8.7 Sigurnost

Oblast sigurnosti je u nadležnosti Ministarstva unutarnjih poslova ZDK – Policijska uprava Žepče. Zeničko – dobojski kanton je 2019. godine usvojio Program mjera za prevenciju, zaštitu i borbu protiv nasilja u obitelji Zeničko – dobojski kanton za period 2019. –2021. godine. Ovaj Program podrazumijeva definiranje institucionalnog okvira i planiranja aktivnosti i sredstava u cilju prevencije nasilja u obitelji na razini kantona.

Prema podacima prikupljenim od strane MUP ZDK Žepče, počinitelji kaznenih djela po dobnoj i spolnoj strukturi (broj: 08-02-13-1-03-5-1-1329/24 od 20.05.2024. godine) za 2023. godinu pokazuju

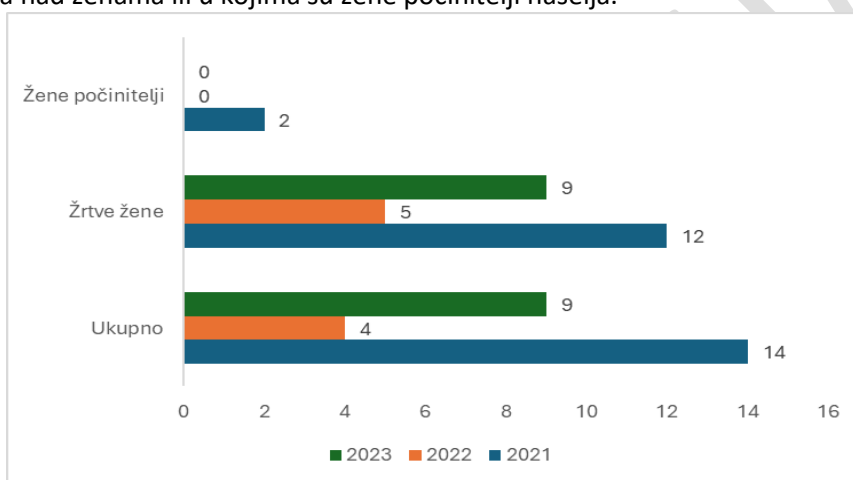

da je prijavljeno 79 muških osoba, od čega su tri maloljetne muške osobe i tri ženske osobe kao počinitelji kaznenih djela, te da prevladavaju muške osobe. Situacija s povratnicima u vršenju krivičnih djela je slična, te je u 2023. godini evidentirano 38 povratnika u izvršenju krivičnih djela. Najviše muškaraca i žena koji su prijavljeni za izvršenje krivičnih djela u 2023. godini su u dobi preko 36 godina starosti. Ženskih osoba povratnika u izvršenju krivičnih djela za 2023. godinu nije bilo.

Prema dokumentu „Informacija o stanju sigurnosti za period siječanj – prosinac 2023.“ Policijske uprave Žepče zabilježeno je sedam kaznenih dijela protiv braka, obitelji i omladine (nasilje u porodici) i jedno kazneno djelo zadovoljavanje pohote pred djetetom ili maloljetnikom. Žrtve nasilja su u najvećem broju supruge, roditelji i djeca, a počinitelji najčešće muževi, sinovi i očevi.

U periodu 2021 – 2023. godine evidentirano je 27 prijava kaznenih dijela koja imaju obilježja nasilja nad ženama ili u kojima su žene počinitelji nasilja.

Od ukupno 82 prijavljena kaznena djela u 33% slučajeva radi se o kaznenim djelima koja imaju obilježje nasilja nad ženama ili u kojima su žene počinitelji nasilja.

Grafikon 21: Broj evidentiranih kaznenih dijela u općini Žepče koja imaju obilježja nasilja nad ženama ili u kojima su žene počinitelji nasilja, Izvor: PU Žepče

9 OSVRT NA ISTRAŽIVANJE O POLOŽAJU ŽENE U OPĆINI ŽEPČE

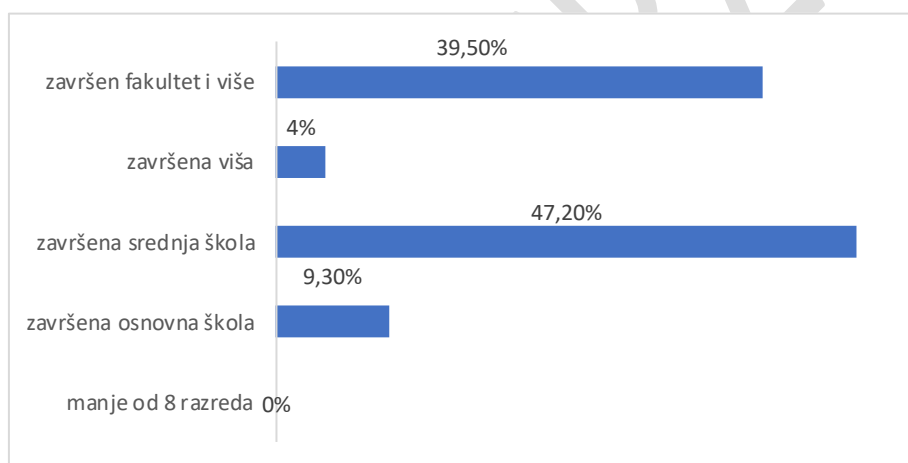
OSVRT NA ISTRAŽIVANJE O POLOŽAJU ŽENE U OPĆINI ŽEPČE

Uzorak

Razvojna agencija Žepče je u periodu od 27.7 do 10.11.2024. godine provela istraživanje o položaju žena u općini Žepče na uzorku od 200 ispitanika starosti od 15 do 70 godina. Cilj istraživanja je bio dobiti uvid o mišljenju lokalnog stanovništva o položaju žene u obitelji, društvu i tržištu rada. Upitnik se sastojao od 33 pitanja iz oblasti zapošljavanja, socijalnog statusa, položaja žena u društvu.

Opći podaci

Muškarci čine 19,5%, a žene 80,5% uzorka. Najveći dio ispitanika je u dobnoj skupini od 18-37 godina (58,9%). U ruralnom području živi 66%, dok u gradskom području živi 34,4% ispitanika. Prema bračnom statusu 62,3 % ispitanika je u braku, dok je 32,4 % sama, 1,6 % u izvanbračnoj zajednici i 3,6% je razvedeno. Od toga 28% živi u bračnoj zajednici, 48% živi u obitelji sa djecom, 8,9 % u obitelji sa tri generacije (baka/djed, djeca, unuci) i 12,2 % ih je samo.

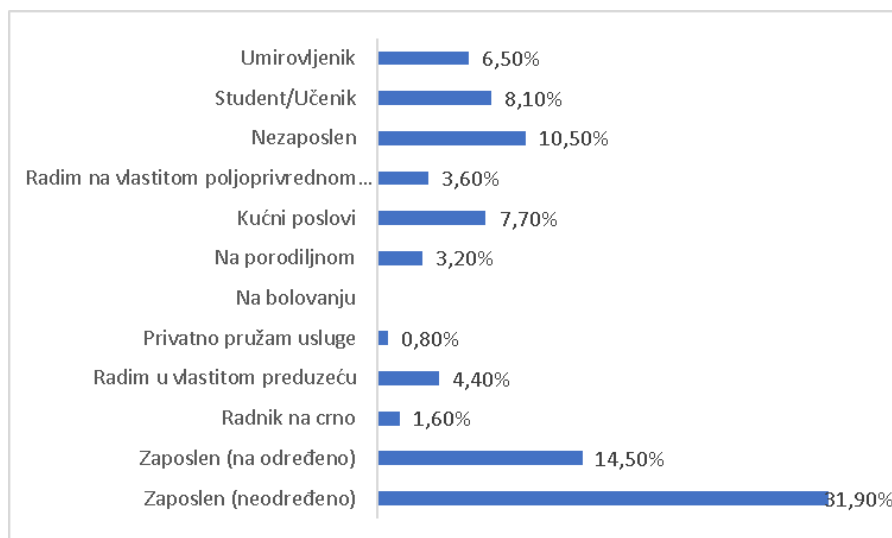

Grafikon 22. Nivo obrazovanja ispitanika, Izvor: Istraživanje o položaju žena u općini Žepče

Prema nivou obrazovanja, najveći broj ispitanika čine ispitanici sa završenom srednjom školom i to 47,2%, zatim ispitanici sa završenim fakultetom i više 39,5 %, pa ispitanici sa završenom osnovnom školom 9,3 %, ispitanici sa završenom višom školom 4% a ispitanika sa školom manjom od 8 razreda nije bilo.

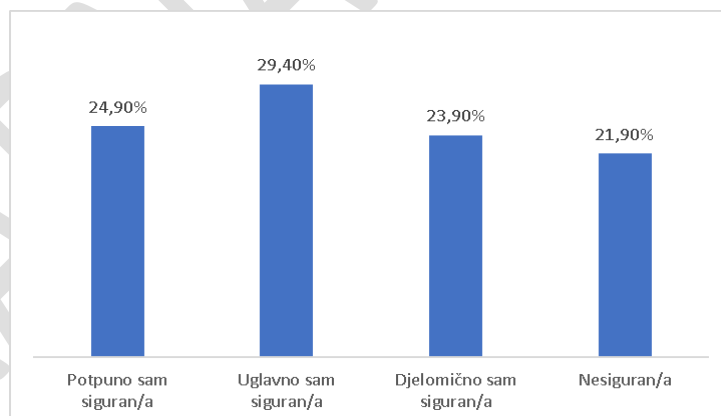
Radno-pravni/socijalni status

Od ukupnog broja ispitanih građana (250), 96,8% nisu korisnici nekog vida novčane pomoći, dok 3,2% ispitanika su korisnici nekog vida novčane pomoći. Zdravstveno osiguranje ima 93,5% ispitanika, a 6,5 ispitanika se izjasnilo da nema zdravstveno osiguranje.

Grafikon 23: Radno pravni status ispitanika, Izvor: Istraživanje o položaju žena u općini Žepče

Prema trenutačnom socijalno – profesionalnom statusu, najveći broj ispitanika su zaposlenici na neodređeno (39,1%), zaposleni na određeno (14,5%), zatim nezaposleni 10,5 %, studenti 8,8 %, ispitanici koji obavljaju kućne poslove 7,7 %, umirovljenici 6,6 %, ispitanici koji rade u vlastitom poduzeću 4,4%, ispitanici koji rade na vlastitom poljoprivrednom gazdinstvu 3,6 %, ispitanici koji su na porodiljnom 3,2%, radnici na crno 3,6% i ispitanici koji privatno pružaju usluge 0,8 %. Od ukupnog broja nezaposlenih ispitanika njih 43,3% istaknulo je da se želi zaposliti i da aktivno traže posao, 30,9% ispitanika istaknulo je da se ne žele zaposliti dok 25,9 % nezaposlenih ispitanika navelo je da se žele zaposliti ali zbog određenih razloga (briga o djeci, bolesnim članovima obitelji, problemima sa zdravljem, problemima nastalim uslijed zdravstvenih tegoba) to ne mogu.

Grafikon 24: dugoročnost /sigurnosti trenutnog zaposlenja ispitanika, Izvor: Istraživanje o položaju žena u općini Žepče

Kada je u pitanju dugoročnost/sigurnosti trenutačnog zaposlenja 29,4% ispitanika je uglavnom sigurno u svoje zaposlenje, 24,9% u potpunosti sigurno, 23,9% djelomično sigurno, a 21,9 % je nesigurnih ispitanika o stanju svog zaposlenja.

Po pitanju samozapošljavanje, 65,6% ispitanika je navelo da nisu zainteresirani za opciju samozapošljavanja, a 34,4% ispitanika je zainteresirano za opciju samozapošljavanja u oblastima poljoprivrede, trgovine, ugostiteljstva, tekstila, građevinarstva, IT usluga, ruralnog turizma,

predškolskog obrazovanja, agencija za prevođenje i slično. Na pitanje da li bi im u samozapošljavanju/zapošljavanju pomogla dodatna obuka, 62,5% je dalo negativan odgovor, dok 39,5% ispitanika smatra da bi im obuka dodatno pomogla pri pronalasku posla. Od ukupnog broja ispitanika njih 61,1% smatra da imaju mogućnost učešća u dobro plaćenim poslovima.

Položaj žene u društvu

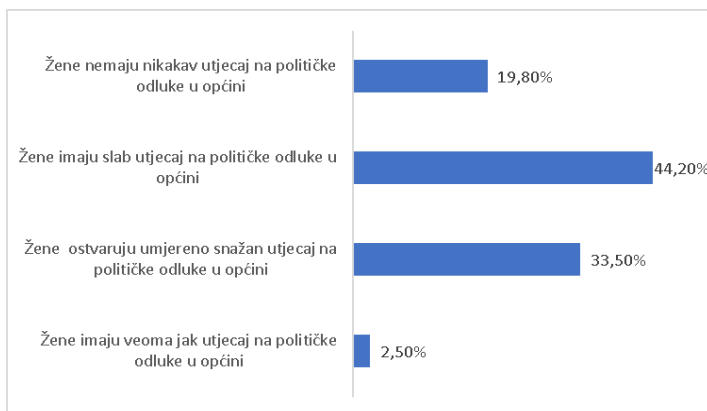
Kada je pitanju aktivnost ispitanika u mjesnoj zajednici, 66,5% ispitanika se izjasnilo da nisu aktivni u mjesnoj zajednici, što odgovara i trenutačnom stanju na terenu. Slično je stanje i na području djelovanja u nevladinom sektoru, tu je negativan odgovor dalo čak 74,5 % ispitanika, dok se 25,5 % ispitanika izjasnilo da su aktivni u vjerskim organizacijama, udrugama žena, kulturno umjetničkim društvima, sindikatima, itd.

Grafikon 25: Društvena aktivnost ispitanika, Izvor: Istraživanje o položaju žena u općini Žepče

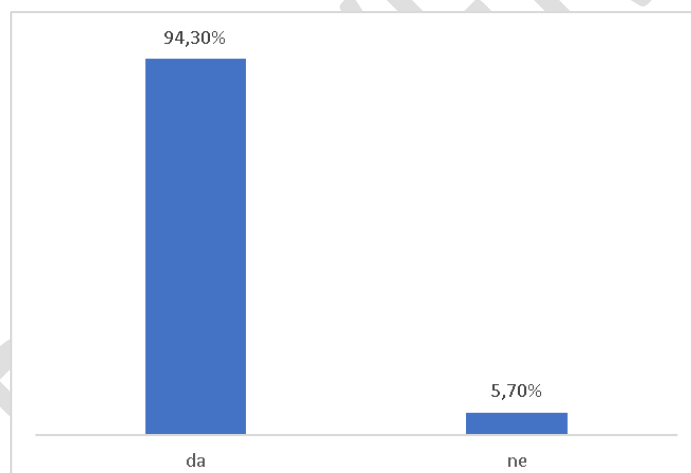
Što se tiče društvenih aktivnosti 40,7% posto ispitanika nisu aktivni u društvu, 13,3% posto je aktivno pri vjerskoj zajednici, 11,6% su aktivni samo po pitanjima koja se tiče njihovog domaćinstva, 9,1 % ispitanika sudjeluje u rješavanju problema u naselju, 8,7% ispitanika sudjeluje u akcijama javnog zagovaranja, 6,2% ispitanika sudjeluje u javnim raspravama organiziranih od strane mjesne zajednice, 10,3% je ostalih.

U oblasti politike, 36,5% ispitanika se izjasnilo da nisu zainteresirani za politiku, 31,6% ispitanika se izjasnilo da su slabo zainteresirani za politiku, 26,2% ispitanika da su djelomično zainteresirani za politiku, a samo 5,7% se izjasnilo da su jako zainteresirani za politiku. Sukladno tome 88,4% ispitanika nisu aktivni u političkim organizacijama. Ukupno 87,4% ispitanika se izjasnilo da, kada je politika u pitanju, aktivni su samo kada na izborima., 6,7% ispitanika su članovi političke partije a 5,8% ispitanika su članovi općinske organizacijske stranke.

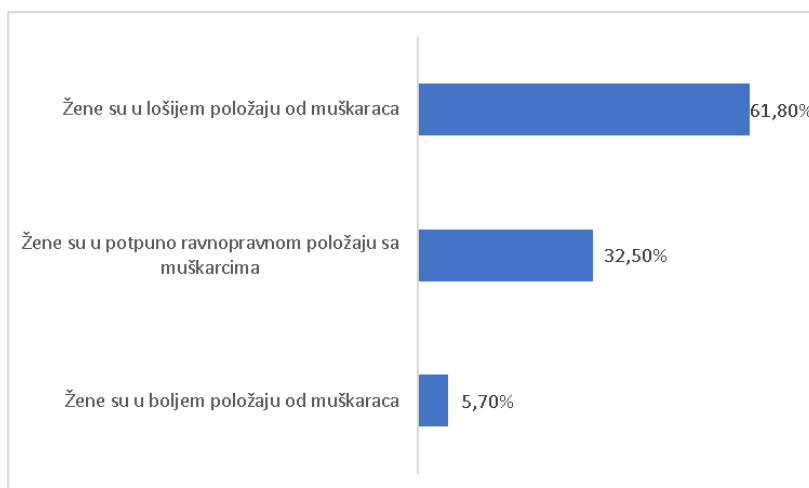
Grafikon 26: Mišljenje ispitanika o donošenju političkih odluka, Izvor: Istraživanje o položaju žena u općini Žepče

Kada je pitanju donošenje političkih odluka, 44,2% ispitanika je potvrdilo da žene imaju slab utjecaj na političke odluke, 33,5 % ispitanika smatra da žene imaju umjereno snažan utjecaj na političke odluke u općini, 19,8% ispitanika smatra da žene nemaju nikakav utjecaj na političke odluke u općini Žepče, a njih 2,5% smatraju da žene imaju velik utjecaj na političke odluke u općini. U vezi sa politički aktivnim ženama, 37,5% ispitanika smatra da se one samo djelomično bore za ravnopravnost spolova.

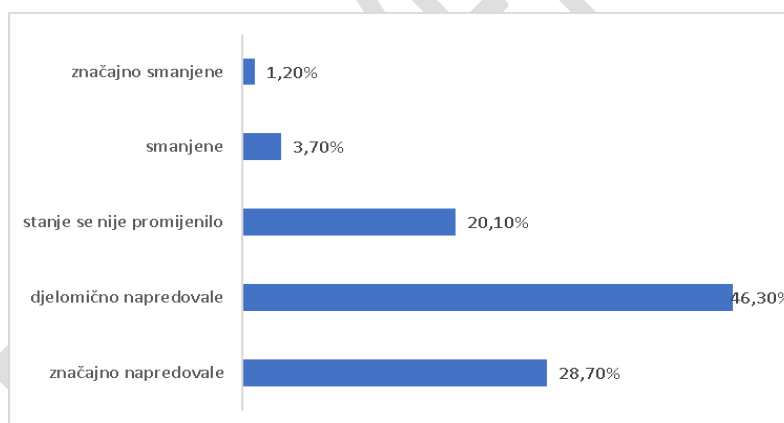
Grafikon 27: Mišljenje po pitanju obavljanja rukovodećih pozicija, Izvor: Istraživanje o položaju žena u općini Žepče

Po pitanju obavljanja rukovodećih poslova 94,3% ispitanika smatra da žene mogu obavljati rukovodeće funkcije jednako kao muškarac. Kada je u pitanju diskriminacija u oblasti tržišta rada 85,1% ispitanika se izjasnilo da nisu bili žrtva diskriminacije, a 14,9% potvrdilo je da je bilo diskriminirano na radnom mjestu po spolnoj osnovi.

Grafikon 28: Mišljenje ispitanika po pitanju ravnopravnosti žena i muškaraca u procesu traženja i dobivanja zaposlenja, Izvor: Istraživanje o položaju žena u općini Žepče

Ispitanici su razinu ravnopravnosti žena i muškaraca u procesu traženja i dobivanja zaposlenja ocijenili kako slijedi: 61,8% ispitanika smatra da su žene u lošijem položaju od muškaraca prilikom traženja i dobivanja zaposlenja, 32,5% smatra da su žene u potpuno ravnopravnom položaju sa muškarcima, dok 5,7 % ispitanika smatra da su žene u boljem položaju od muškaraca.

Grafikon 29: Mišljenje ispitanika po pitanju trenutnog stanja u oblasti zapošljavanje, Izvor: Istraživanje o položaju žena u općini Žepče

Kada je u pitanju usporedba trenutnog stanja u oblasti zapošljavanja 46,3% smatra da se položaj žene u području zapošljavanja djelomično poboljšao u odnosu na period prije 10 godina, dok 28,7 % ispitanika smatra da je stanje u ovom području znatno povećano.

U usporedbi sa situacijom u posljednjih 10 godina, šanse za aktivno učešće žena u politici danas prema mišljenju ispitanika je djelomično napredovalo 52%.

10 Struktura Gender akcionog plana Općine Žepče

U skladu sa prethodnom analizom stanja ravnopravnosti spolova u općini Žepče i pregleda provođenja obveza iz Zakona o ravnopravnosti spolova u Bosni i Hercegovini jasno je da je donošenje Gender akcionog plana Općine Žepče najvažniji mehanizam za osiguravanje ravnoteže u ovoj oblasti. Gender akcioni plan Općine Žepče 2025.-2027. godine, na temelju provedene analize i istraživanja, definira svoju viziju, specifične ciljeve, i mjere koje je potrebno poduzeti u periodu od dvije godine kako bi se unaprijedilo stanje u oblasti ravnopravnosti spolova.

Definiranje srednjoročnih ciljeva Gender akcionog plana Općine Žepče 2025 – 2027 u skladu je sa definiranih ciljevima Gender akcionog plana BiH 2023 – 2027.

Srednjoročni cilj 1: Općinsko vijeće, općinske službe, RAŽ, institucije i NVO sektor djeluje na promicanju ravnopravnosti spolova

Srednjoročni cilj 2: Unaprijeđeno stanje ravnopravnosti spolova u općini Žepče u svim sferama društva (ekonomija, obrazovanje, zdravstvena i socijalna zaštita)

Srednjoročni cilj 3: Općina Žepče redovno prati stanje ravnopravnosti spolova u svim sferama javnog života, predlaže i implementira odgovarajuće mjere

Struktura Gender akcionog plana Općine Žepče je prikazana shematski ispod, dok je detaljno prikazana u tabeli na kraju dokumenta.

Srednjoročni cilj 1:	Srednjoročni cilj 2:	Srednjoročni cilj 3:
<p>Općinsko vijeće, općinske službe, RAŽ, institucije i NVO sektor djeluju na promicanju ravnopravnosti spolova</p>	<p>Unaprijeđeno stanje ravnopravnosti spolova u općini Žepče u svim sferama društva (ekonomija, obrazovanje, zdravstvena i socijalna zaštita)</p>	<p>U Općini Žepče redovno se prati stanje ravnopravnosti spolova u svim sferama javnog života, predlažu i implementiraju odgovarajuće mjere</p>
<p>Kapaciteti Komisije za ravnopravnost spolova OV Žepče, Općinskih službi i NVO unaprijeđeni</p>	<p>Dječaci i djevojčice imaju jednak pristup obrazovanju</p>	<p>Redovno praćenje stanja ravnopravnosti spolova na području Općine Žepče</p>
<p>Uspostavljeni instrumenti za redovnu procjenu utjecaja propisa na ravnopravnost spolova</p>	<p>Smanjen jaz između žena i muškaraca na tržištu rada</p>	<p>Podizanje svijesti o rodnoj ravnopravnosti u svim sferama života na području općine Žepče</p>
<p>Budžet Općine sadrži procjenu utjecanja na ravnopravnost spolova (rodno odgovorno budžetiranje)</p>	<p>Poticajne mjere kreirane da pružaju jednake mogućnosti za muškarce i žene u pokretanju / vođenju biznisa</p>	<p>Civilno društvo sudjeluje u definiranju prioriteta za djelovanje u oblasti ravnopravnosti spolova</p>
<p>Unaprijeđeni mehanizmi informiranja žena o njihovim pravima na tržištu rada i prilikama za zapošljavanje i samozapošljavanje</p>	<p>Osigurana podrška ranjivim grupama žena i muškaraca</p>	
<p>Općina Žepče doprinosi prevenciji i zaštiti od nasilja u obitelji i nasilja nad ženama</p>	<p>Općina Žepče doprinosi unapređenju zdravlja i prevenciji oboljenja posebno kod osoba ženskog spola</p>	

11 Programi, projekti i mjere Gender akcionog plana

RADNA VERZIJA

Srednjoročni cilj 1: Općinsko vijeće, općinske službe, RAŽ i institucije djeluje na promicanju ravnopravnosti spolova

Očekivani rezultat	Aktivnost	Nosilac odgovornosti	Pokazatelj napretka u odnosu na početno stanje	Rok	Izvor financiranja	Napredak do kraja			Ukupan trošak (BAM)	Izvor verifikacije
						2025	2026	2027		
1.1. Kapaciteti Komisije za ravnopravnost spolova OV Žepče i Općinskih službi unaprijeđeni	Obuke na temu ravnopravnosti spolova i diskriminacije na osnovu spola	Komisija za ravnopravnost spolova OV Žepče.	Održane dvije obuke za članove Komisije za ravnopravnost spolova i Općinske službe.	2027	Budžet Općine/eksterni izvori	Imenovani novi članovi Komisije i procijenjena potreba za obukom	Održane dvije obuke za članove Komisije i općinske Službe	Definirani standardi rada	1.000	Odluka o imenovanju Komisije; Materijali s radionica
1.2. Uspostavljeni instrumenti za redovnu procjenu utjecaja	Provedene obuke za ključne komisije i službe Općine	Komisija za ravnopravnost spolova OV Žepče.	Kapaciteti nadležnih službi općine su dostatni za vršenje procjene utjecaja propisa metodologije za analizu utjecaja	2026.	Budžet Općine/eksterni izvori	Održana jedna radionica za članove Komisija Općinskog vijeća Žepče	Održana jedna radionica za članove Komisija Općinskog vijeća Žepče	Održana jedna radionica za članove Komisija Općinskog vijeća Žepče	1.000	Materijali s radionica

propisa na ravnopravnost spolova			plana i budžeta							
	Objava Europske povelje o ravnopravnosti žena i muškaraca na web stranici Općine	Službenik za odnose s javnošću	Šira javnost upoznata sa odredbama Povelje	2025.	Redovna sredstva	Objavljena povelja	Promoviran i principi Povelje kroz promo objave i materijale	Promoviran i principi Povelje kroz promo objave i materijale	Redovna sredstva	Javno dostupan dokument
	Unapređenje i / ili kreiranje novih administrativnih baza podataka	Općinske službe	Broj i/ili % baza koji je unaprijeđen	2027.	Redovna sredstva	Minimalno jedna baza unaprijeđena	Minimalno još jedna baza unaprijeđena	Minimalno još jedna baza unaprijeđena	Redovna sredstva	Broj baza razvrstanih po spolu i visina budžetskih sredstava koji su razvrstani po spolu
1.3. Budžet Općine sadrži procjenu utjecaja na ravnoprav	Obučeno ključno osoblje Općine Žepče i Komisije u vezi sa rodno osjetljivog budžetiranja	Općinsko vijeće/Služba za gospodarstvo i financije	Broj održanih treninga	2027.	Budžet Općine/eksterni izvori	Svake godine održana jedna obuka za Općinske službe, Komisija za budžet	Svake godine održana jedna obuka za Općinske službe, Komisija za	Svake godine održana jedna obuka za Općinske službe, Komisija za	1.500	Materijali s radionica

nost spolova (rodno odgovorn o budžetira nje							budžet	budžet		
	Nadležne službe na osnovu analize stanja u obrazloženju prijedloga Budžeta procijenile utjecaj na (ne) ravnopravnost spolova kroz budžetske programe Komisija za ravnopravnost spolova uključena u proces izrade nacрта	Služba za gospodarstvo i financije	% oblasti koje sadrže procjenu utjecaja na ravnopravnost spolova (rodno odgovorno budžetiranje)	Kontinuirano	Redovna sredstva	Uveden novi izvještaj o (ne) ravnopravnosti spolova – minimalno jedan programski budžet Općine	Uveden novi izvještaj o (ne) ravnopravnosti spolova – minimalno dva programsk a budžeta Općine	Uveden novi izvještaj o (ne) ravnopravnosti spolova – minimalno tri programsk a budžeta	Redovna sredstva	Budžet Općine Žepče

	budžeta									
	Sredstva za provođenje GAP Općine Žepče su planirana u budžetu za aktivnosti koje se ne financiraju iz redovnih sredstava budžeta Općine	Služba za gospodarstvo i financije	Visina izdvojenih sredstava	Kontinuirano	Budžet Općine/eksterni izvori	Izdvojeno 5.000,00	Izdvojeno 5.000,00	Izdvojeno 5.000,00	15.000 KM	Budžet Općine Žepče
Srednjoročni cilj 2: Unaprijeđeno stanje ravnopravnosti spolova u općini Žepče u svim sferama društva (ekonomija, obrazovanje, zdravstvo i socijalna zaštita)										
Očekivani rezultat	Aktivnost	Nosilac odgovornosti	Pokazatelj napretka u odnosu na početno stanje	Rok	Izvor financiranja	Napredak do kraja			Ukupan trošak (BAM)	Izvor verifikacije
						2025	2026	2027		

2.1. Dječaci i djevojčice imaju jednak pristup obrazovanju	Promocija učešća djevojčica i dječaka u oblasti obrazovanja u kojima su manje zastupljeni	Služba za opću upravu i društvene djelatnosti, RAŽ	Izrađen i provodi se program promocije u saradnji sa osnovnim školama i drugim servisima	Kontinuirano	Budžet Općine/eksterni izvori	Minimalno jedna aktivnost svake godine	Minimalno jedna aktivnost svake godine	Minimalno jedna aktivnost svake godine	Redovna sredstva	Vijest s održanih aktivnosti
	Promocija STEM (nauka, tehnologija inženjerstvo i matematika) programe među djevojčicama i dječacima	Služba za opću upravu i društvene djelatnosti, RAŽ	Izrađen i provodi se program promocije u saradnji sa osnovnim školama i drugim servisima	Kontinuirano	Budžet Općine/eksterni izvori	Minimalno jedna aktivnost svake godine	Minimalno jedna aktivnost svake godine	Minimalno jedna aktivnost svake godine	Redovna sredstva	Vijest s održanih aktivnosti
	stipendiranje dječaka i djevojčica u obrazovanjima u kojima su manje	Služba za opću upravu i društvene djelatnosti	% stipendija za dječake i djevojčice	Kontinuirano	Redovna sredstva	Jednak broj dječaka i djevojčica u odnosu na broj zahtjeva	Jednak broj dječaka i djevojčica u odnosu na broj zahtjev	Jednak broj dječaka i djevojčica u odnosu na broj zahtjev	Redovna sredstva	Lista stipendista razvrstana po spolu sa analizom prijava odobrenih sredstava

	zastupljeni									
	Izvršiti analizu utjecaja dodijeljenih stipendija za učenike i učenica (ne)ravnopravnost spolova i (po potrebi) izmijeniti kriterije dodjele	Služba za opću upravu i društvene djelatnosti	Analiza izrađena i dostavljena Komisiji sa preporukama	2025-2027	Budžet Općine/eksterni izvori	Analiza izrađena i dostavljena Komisiji sa preporukama	Postupanja po nalazima analize	Postupanja po nalazima analize	Redovna sredstva	Dokument analiza
	Promocija sporta za sve (posebice u ruralnim dijelovima)	Služba za opću upravu i društvene djelatnosti	Broj podržanih klubova koji promoviraju sportove za dječake i djevojčice, žene i muškarce	2027	Redovna sredstva	Najmanje 7% klubova koji rade sa oba spola	Najmanje 10% klubova koji rade sa oba spola	Najmanje 10% klubova koji rade sa oba spola	Redovna sredstva	Broj programa, projekata na godišnjem nivou
2.2. Smanjen jaz između	Promovirati postojeće servise podrške	RAŽ	Broj žena koje su aplicirale na različita sredstva za poduzetništvo	2027.	Budžet Općine, sredstva drugih nivoa	Minimalno pet žena pokrenulo poduzetničke	Minimalno osam žena pokrenulo poduzetnič	Minimalno 10 žena pokrenulo poduzetnič	110.000,00	Dokumenti o registraciji i ugovori o financiranju

žena i muškarac na tržištu rada	ženskom poduzetništvu		(start-up i unapređenje poslovanja)		vlasti i donatorska sredstva	aktivnosti	ke aktivnosti	ke aktivnosti		
	Analizirati mogućnosti za unapređenje kapaciteta predškolskih ustanova na teritoriji Općine Žepče.	Služba za opću upravu i društvene djelatnosti; Služba za gospodarstvo i financije Razvojna agencija Žepče	Analiza izrađena i dostavljena OV s preporukama.	Kontinuirano	Redovna sredstva	Izvršena analiza	Broj provedenih preporuka	Broj provedenih preporuka	Redovna sredstva	Analiza i izvještaji
	Analiza mogućnosti za uvođenje sistema podrške za smanjenje neplaćenog rada žena	Služba za gospodarstvo i financije Razvojna agencija Žepče	Povećanje aktivnosti žena na tržištu rada.	2025 - 2027	Budžet Općine, sredstva drugih nivoa vlasti i donatorska sredstva	Izvršena analiza	Broj provedenih preporuka	Broj provedenih preporuka	30.000	Analiza i izvještaji

	Kreiranje programa edukacije za podizanje kompetencija za žene i djevojke za ulazak u svijet poduzetništva i povećanje zapošljivosti	Razvojna agencija Žepče	Broj seminara i edukacija % polaznica Praćenje efekata obuka	Kontinuirano	Budžet Općine/eksterni izvori	Na radionicama sudjeluje minimalno 30% žena	Na radionicama sudjeluje minimalno 40% žena	Na radionicama sudjeluje minimalno 40% žena	30.000	Materijali sa edukacija
2.3.	Poticajne mjere kreirane da pružaju jednake mogućnosti za muškarce i žene u pokretanju / vođenju biznisa	Služba za gospodarstvo i financije	Pozitivna diskriminacija ženskih aplikacija prilikom ocjenjivanja aplikacija	Kontinuirano	Budžet Općine/eksterni izvori	Promijenjeni kriteriji za dodjelu sredstava	Povećanje učešća žena na javnim pozivima	Povećanje učešća žena na javnim pozivima	Redovna sredstva	Materijali javnih poziva i liste odobrenih aplikacija
2.4. Unaprijeđeni	Organizacija promotivnih događaja,	Razvojna agencija	Broj promotivnih događaja	Kontinuirano	Budžet Općine/eksterni izvori	Organiziran minimalno jedan	Organiziran minimalno jedan	Organiziran minimalno jedan	5.000	Materijali s događaja

mehanizam i informiranja žena o njihovim pravima na tržištu rada i prilikama za zapošljavanje i samozapošljavanje	edukacija, radionica u cilju promocije ženskog poduzetništva i promocija pozitivnih primjera uspješnih poduzetnica	Žepče Klub za podršku poduzetništvu žena			rni izvori	događaj	događaj	događaj		
	Umrežavanje sa drugim poduzetnicama, posjeta sajmovima i poslovnim konferencijama	Razvojna agencija Žepče Klub za podršku poduzetništvu žena	Broj promo događaja	Kontinuirano	Budžet Općine/eksterni izvori	Organiziran minimalno jedan događaj	Organiziran minimalno jedan događaj	Organiziran minimalno jedan događaj	5.000	Materijali s događaja
	Organizacija edukacija i seminara za žene s posebnim naglaskom na	Razvojna agencija Žepče	Broj događaja; Broj žena sudionica	Kontinuirano	Budžet Općine/eksterni izvori	Organiziran minimalno jedan događaj	Organiziran minimalno jedan događaj	Organiziran minimalno jedan događaj	15.000	Materijali s događaja

	žene sa SSS stručnom spremom i za početnice u biznisu -start up akademija, mentorska podrška									
	Aktivnosti koje promoviraju dvostruku tranziciju – digitalne i zelene tehnologije u ženskom poduzetništvu kao i povezivanje i promociju suradnje s dijasporom	Razvojna agencija Žepče Služba za gospodarstvo i financije	Broj podržanih ženskih biznisa koje uvode jednu ili 2 tranzicije (digitalna i zelena) Broj događaja koji promoviraju tranziciju poduzetništva žena	2027.	Budžet Općine/eksterni izvori	Organiziran jedan događaj	Podržano tri ženska biznisa koji uvode tranziciju u poslovanje	Podržano tri ženska biznisa koji uvode tranziciju u poslovanje	30.000,00	Materijali s događaja Dokumenti biznisa
	Informativni	Razvojna agencija	Broj žena poduzetnica koje	Kontin	Redovna	Broj korisnica	Broj korisnica	Broj korisnica		Baza korisnika

	bilten RAŽ-a	Žepče	su korisnice info bilitena RAŽa	uirano	sredstva	bilitena povećan za 1%	bilitena povećan za 1%	bilitena povećan za 1%		bilitena Raž-a
	Podrška samozapošlja vanju žena	Služba za gospodarst vo i financije	Broj žena koje su pokrenule poslovne aktivnosti	2027.	Budžet Općine/ekste rni izvori	Broj korisnica podrške za samozapošlja vanje min 15% od ukupnog broja korisnika	Broj korisnica podrške za samozapošl javanje min 20% od ukupnog broja korisnika	Broj korisnica podrške za samozapošl javanje min 25% od ukupnog broja korisnika	240.000,00	Odluka Općine o dodjeli sredstava
	Podrška zapošljavanju žena	Služba za gospodarst vo i financije	Broj žena koje su zaposlene uz financijsku podršku Općine	2027.	Budžet Općine/ekste rni izvori	Broj korisnica podrške za zapošljavanje min 15% od ukupnog broja korisnika	Broj korisnica podrške za zapošljavan je min 20% od ukupnog broja korisnika	Broj korisnica podrške za zapošljavan je min 25% od ukupnog broja korisnika	225.000,00	Odluka Općine o dodjeli sredstava
2.5. Osigurana podrška	Osigurati podršku obiteljima sa	Služba za opću upravu i	Broj obitelji koji su korisnici podrške (nabavka	Kontin uirano	Budžet Općine				150.000,00	Odluka Općine o dodjeli sredstava

ranjivim grupama žena i muškaraca	troje i više djece na školovanju	društvene djelatnosti	školske opreme i materijala)						
	Osigurati podršku za stimulatívne demografske mjere (pomoć za porodilje)	Služba za opću upravu i društvene djelatnosti Centar za socijalni rad	Broj porodilja koje su ostvari podršku	Kontinuirano	Budžet Općine			120.000,00	Odluka Općine o dodjeli sredstava
	Podizanje svijesti o značaju usluge psihosocijalne pomoći ženama u okviru Doma zdravlja Žepče i drugih vidova brige o zdravlju (program edukacija)	Služba za opću upravu i društvene djelatnosti Dom zdravlja sa stacionarom Žepče	Broj održanih savjetovanja i konsultacija	Kontinuirano	Budžet Općine/eksterni izvori				Evidencija korisnika Doma zdravlja

2.6. Općina doprinosi prevenciji i zaštiti od nasilja u obitelji i nasilja nad ženama	Organizirati obuke na temu seksualnog uznemiravanja za članove Komisija u OV, općinske službe i institucije	Služba OV i Služba za opću upravu i društvene djelatnosti, NVO sektor	Članovi i članice komisije mogu prepoznati i odgovoriti na seksualno uznemiravanje u skladu sa Kodeksom ponašanja kao osnove političkog integriteta izabраних званиčnika	Kontinuirano	Budžet Općine/eksterni izvori				Redovna sredstva	Materijali s događaja
	Redovno razmatranje izvještaja o nasilju u obitelji dostavljeno od strane PU Žepče i Službe za socijalni rad Žepče.	OV	Pravodobne reakcije donositelja odluke u oblasti nasilja u obitelji i mobinga.	Kontinuirano	Budžet Općine/eksterni izvori	Informacija o stanju sigurnosti razmatrana na sjednici OV svake godine	Informacija o stanju sigurnosti razmatrana na sjednici OV svake godine	Informacija o stanju sigurnosti razmatrana na sjednici OV svake godine	Redovna sredstva	Dokumenti OV

	Pokrenuta inicijativa za formiranje Inter resornog tima za djelovanje u oblasti ravnopravnosti spolova I izrađen protokol o postupanju kod prijavljenog nasilja nad ženama i nasilja u porodici	Komisija za ravnopravnosti spolova	Dostupan dokument inicijative	2026.	Redovna sredstva			Redovna sredstva	Dokumenti OV
	Doprinos prevenciji nasilja nad ženama i nasilja u porodici obilježavanjem	Komisija za ravnopravnosti spolova NVO	Provedene aktivnosti na obilježavanju događaja	Kontinuirano	Redovna sredstva			Redovna sredstva	Promo materijali, Vijesti u medijima

	Međunarodne kampanje 16 dana aktivizma u borbi protiv nasilja								
2.7. Općina Žepče doprinosi unapređenju zdravlja i prevenciji oboljenja posebno kod osoba ženskog spola	Promocija preventivnih zdravstvenih pregleda žena (pokretni mamograf – u suradnji sa kantonalnim institucijama, besplatan UZV za Žene i UZV abdomena i prostate za muškarce)	Dom zdravlja sa stacionarima NVO	Kontinuirano se provode aktivnosti na jačanju svijesti	Kontinuirano	Redovna sredstva				
	Participacija u liječenju teško oboljelih	Općina Žepče	Iznos odobrenih sredstava	Kontinuirano	Budžet Općine			90.000,00	Odluka o izvršenju Budžeta Općine

	Podrška rada Centra za djecu s poteškoćama u razvoju	Općina Žepče	Iznos odobrenih sredstava	Kontinuirano	Budžet Općine				100.000,00	Odluka o izvršenju Budžeta Općine
Srednjoročni cilj 3 Općina Žepče redovno prati stanje ravnopravnosti spolova u svim sferama javnog života										
Očekivani rezultat	Aktivnost	Nosilac odgovornosti	Pokazatelj napretka u odnosu na početno stanje	Rok	Izvor financiranja	Napredak do kraja			Ukupan trošak (BAM)	Izvor verifikacije
						2025	2026	2027		
3.1.Redovno praćenje stanja ravnopravnosti spolova na području Općine Žepče	OV razmatra izvješća o provođenju Gender akcionog plana općine Žepče	OV i Komisija za ravnopravnost spolova	Usvojen izvještaj za zaključcima	Kontinuirano	Budžet Općine/eksterni izvori	Izvještaj predstavljen na sjednici OV	Izvještaj predstavljen na sjednici OV	Izvještaj predstavljen na sjednici OV	Redovna sredstva	Usvojeni dokumenti OV
	Promotivni materijali o ciljevima GAP općine Žepče su dostupni na web stranici	RAŽ i Služba za opću upravu i društvene djelatnosti	Izrađeni promotivni materijali, postavljeni na web stranicu općine i Raž-a	2025	Budžet Općine/eksterni izvori					Materijal dostupan na web stranici

	Općine i RAŽ-a i dostavljeni mjesnim zajednicama								
3.2. Podizanje svijesti o rodnoj ravnopravnosti u svim sferama života u općini Žepče	Utvrđen program obilježavanja datuma značajnih za ravnopravnost spolova	Komisija za ravnopravnost spolova	Obilježavaju se 8. mart Međunarodni dan žena, Međunarodni dan žena na selu 15. oktobar, Međunarodna kampanja 16 dana aktivizma u borbi protiv nasilja Međunarodni dan žena u IKT-u i dr.	2022.	Budžet Općine				Program obilježavanja Broj saopćenja za javnost
	Promocija jednakopravnosti spolova u školama	Komisija za ravnopravnost spolova NVO	Broj održanih događaja u školama	2027-	Budžet Općine/eksterni izvori				Materijali i objave s događaja

3.3. Civilno društvo sudjeluje u definiranju prioriteta za djelovanje u oblasti ravnopravnosti spolova.	Utvrđen popis organizacija civilnog društva i pojedinaca koji se bave ravnopravnošću spolova	Služba za opću upravu i društvene djelatnosti	Izrađen popis i dostupan javnosti na web stranici općine	Kontinuirano	Budžet Općine/eksterni izvori					Dostupan spisak
	Promocija zdravog i obiteljskog života (Dan bez mobitela i interneta)	NVO	Broj održanih događaja	205 - 2027	Eksterni izvori					Materijali i objave s događaja
	Promocija zapošljavanja žena oboljelih o malignih oboljenja	NVO	Broj održanih događaja	205 - 2027	Eksterni izvori					Materijali i objave s događaja
	Osigurana sredstva za projekte nevladinih organizacija	Općina Žepče	Dio sredstava za projekte NVO se dodjeljuje za aktivnosti provođenja GAP-	Kontinuirano	Redovna sredstva	Podržano minimalno tri NVO	Podržano minimalno četiri NVO	Podržano minimalno četiri NVO	25.000,00	Odluka o izvršenju Budžeta Općine

	sa ciljem provedbe Gender akcionog plana		a							
--	--	--	---	--	--	--	--	--	--	--

RADNA VERZIJA

12 Monitoring i evaluacija Gender akcionog plana

Osnovni mehanizmi praćenja provedbe Gender akcionog plana općine Žepče jeste nadzor koji će provoditi Razvojna agencija Žepče (RAŽ) .

Zadatak RAŽ-a je da prati aktivnosti provedbe, prikuplja informacije koje su potrebne za analizu ostvarenih ciljeva i rezultata i osiguravaju ostvarenje rezultata aktivnosti navedenih u dokumentu.

Nadzor nad provedbom pratit će se redovnim monitoringom od strane RAŽ-a, dok će nadležna tijela i službe redovno dostavljati informacije o provedbi.

RAŽ će jednom godišnje informirati Općinsko vijeće Općine Žepče i sve ključne aktere uključene u implementaciju aktivnosti o ostvarenim rezultatima i na osnovu toga će predlagati Općinskom vijeću odgovarajuće zaključke.

Na implementaciji mjera i aktivnosti zajedno će raditi RAŽ, općinske službe i druge institucije od općinskog interesa, NVO sektor koji je pozvan da prati i provodi GAP u području zaštite prava žena i djevojčica, kao i Gender radna grupa općine Žepče i Komisija za ravnopravnost spolova pri OV Žepče. Svi zajedno obvezni su brinuti o ravnopravnosti spolova u općini Žepče.

Eksterni monitoring i/ili evaluacija će se raditi po ukazanoj potrebi, na bazi zahtjeva Općine ili bilo kojih sudionika u procesu implementacije i praćenja provedbe Gender akcionog plana.

13 Osnovni pojmovi i definicije ravnopravnosti spolova

Diskriminacija po osnovu spola je svako stavljanje u nepovoljniji položaj bilo koje osobe ili grupe osoba zasnovano na spolu zbog kojeg se osobama ili grupi osoba otežava ili negira priznavanje, uživanje ili ostvarivanje ljudskih prava ili sloboda.

Direktna diskriminacija po osnovu spola postoji kada je osoba ili grupa osoba bila tretirana, tretira se ili može biti tretirana nepovoljnije u odnosu na drugu osobu ili grupu osoba u istoj ili sličnoj situaciji.

Indirektna diskriminacija po osnovu spola postoji kada prividno neutralna pravna norma, kriterij ili praksa jednaka za sve je dovela, dovodi ili bi mogla dovesti u nepovoljniji položaj osobu ili grupu osoba jednog spola u poređenju sa osobom ili grupom osoba drugog spola.

Uznemiravanje je svako neželjeno ponašanje po osnovu spola kojim se želi povrijediti dostojanstvo osobe ili grupe osoba i stvoriti zastrašujuće, neprijateljsko, degradirajuće, ponižavajuće ili uvredljivo okruženje, ili kojim se postiže takav učinak.

Seksualno uznemiravanje je svaki neželjeni oblik verbalnog, neverbalnog ili fizičkog ponašanja spolne prirode kojim se želi povrijediti dostojanstvo osobe ili grupe osoba, ili kojim se postiže takav učinak, naročito kad to ponašanje stvara zastrašujuće, neprijateljsko, degradirajuće, ponižavajuće ili uvredljivo okruženje.

Nasilje po osnovu spola je svako djelovanje kojim se nanosi ili može biti nanijeta fizička, psihička, seksualna ili ekonomska šteta ili patnja, kao i prijetnja takvim djelovanjem koje sputava osobu ili grupu osoba da uživa u svojim ljudskim pravima i slobodama u javnoj i privatnoj sferi života.

Nasilje po osnovu spola uključuje, ali se ne ograničava, na

- a) nasilje koje se dešava u obitelji ili domaćinstvu;
- b) nasilje koje se dešava u široj zajednici;
- c) nasilje koje počine ili tolerira organi vlasti i drugi ovlašteni organi i pojedinci;
- d) nasilje po osnovu spola u slučaju oružanih sukoba.

Viktimizacija je oblik diskriminacije koji postoji kada se osoba ili grupa osoba dovede u nepovoljniji položaj zbog: odbijanja naloga za diskriminatornim postupanjem, prijave diskriminacije, svjedočenja u postupku zaštite od diskriminacije na osnovu spola, ili ako je na bilo koji drugi način osoba sudjelovala u postupku vođenom povodom diskriminacije na osnovu spola.

Spol predstavlja biološke i psihološke karakteristike po kojima se razlikuju osobe muškog i ženskog spola.

Gender/rod predstavlja sociološki i kulturološki uvjetovanu razliku između osoba muškog i ženskog spola i odnosi se na sve uloge i osobine koje nisu uvjetovane ili određene isključivo prirodnim ili biološkim faktorima, nego su prije proizvod normi, prakse, običaja i tradicije, i kroz vrijeme su promjenljivi.

Ravnopravnost spolova znači da su osobe muškog i ženskog spola jednako prisutne u svim područjima javnog i privatnog života, da imaju jednak status, jednake mogućnosti za ostvarivanje svih prava, kao i jednaku korist od ostvarenih rezultata.

Jednak tretman svih osoba muškog i ženskog spola podrazumijeva osiguranje odsustva diskriminacije po osnovu spola.

Jednake mogućnosti svih osoba bez obzira na spol podrazumijeva odsustvo prepreka za ekonomsko, političko i društveno sudjelovanje po osnovu spola.

Diskriminacija u jeziku postoji kada se koristi isključivo jedan gramatički rod kao generički pojam.

Institucionalni mehanizmi za jednakopravnost spolova predstavljaju tijela koja su uspostavljena od nadležnih zakonodavnih, izvršnih i organa uprave svih nivoa vlasti u Bosni i Hercegovini radi provođenja Zakona o ravnopravnosti spolova u BiH, koordiniranja i realizacije programskih ciljeva iz Gender akcionog plana Bosne i Hercegovine i osiguranja provođenja međunarodnih standarda u oblasti ravnopravnosti spolova.

Rodno senzitivno ili odgovorno budžetiranje je neophodno sredstvo koje podrazumijeva poštivanje načela ravnopravnosti spolova tijekom pripreme budžeta, te raspodjele i dodjele finansijskih resursa. Rodno budžetiranje uključuje dva osnovna koraka: rodnu analizu budžeta i njeno provođenje kroz preraspodjelu budžeta. Rodnom analizom budžeta razvrstavaju se troškovi i prihodi naspram njihovog različitog utjecaja na žene i muškarce i time se uočavaju mjesta gdje su sakupljanje i distribucija državnog novca nepravedni.

14 Obrazloženje

14.1 Pravni osnov

Gender akcioni plan Općine Žepče 2025. – 2027. donesen je shodno na temelju člana 13. Zakona o principima lokalne samouprave u Federaciji BiH („Službene novine Federacije BiH“, broj: 49/06 i 51/09), člana 24. Zakona o ravnopravnosti spolova u Bosni i Hercegovini („Službeni glasnik BiH“, broj: 16/03 i 102/09, prečišćeni tekst broj: 32/10), Gender akcionog plana BiH, člana 12 i 23. Statuta Općine Žepče („Službeni glasnik Općine Žepče broj 4/09), člana 118.,127.,128., a u vezi sa članom 90 . Poslovnika Općinskog vijeća Žepče („Službeni glasnik Općine Žepče “, broj 4/09)

14.2 Razlozi donošenja Gender akcionog plana Općine Žepče

Izrada dokumenta pod nazivom „Gender akcioni plan Općine Žepče za period 2025. – 2027. godine“, planirana je Strategijom razvoja Općine Žepče 2018. – 2027.

Obveza donošenja Gender akcionog plana je utvrđena u članu 24. Zakona o ravnopravnosti spolova u BiH („Službeni glasnik BiH“ broj:32/10), u te je potvrđena u svakoj oblasti Gender akcionog plana BiH prema kojem su u svakoj oblasti nosioci odgovornosti i jedinice lokalne samouprave. Gender akcioni planovi na nivou jedinica lokalne samouprave su stoga najefikasniji način provođenja ove obaveze.

14.3 Financijska sredstva

Financijska sredstva za izradu Gender akcionog plana Općine Žepče za period 2025. – 2027. godine godine“, osigurati će se iz budžeta Općine Žepče i eksternih izvora koji budu na raspolaganju Općini Žepče.